

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 8 (529)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
27 квітня 2021 року

СПІВПРАЦЯ

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

У ТНМУ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ЛИТВИ ДОМОВИЛИСЯ ПРО ПРОГРАМУ ПОДВІЙНИХ ДИПЛОМІВ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ПАРАМЕДИКІВ

У Тернопільському національному медичному університеті імені І. Горбачевського перебувала литовська делегація на чолі з головою Асоціації парамедиків Литви Рітісом Малашаускасом та двома випускниками Коледжу Святого Ігнатіуса Лойоли. Зазначимо, що цей навчальний заклад займається підготовкою парамедиків.

Гості зустрілися з ректором ТНМУ, професором Михайлом Кордою. Під час зустрічі йшлося про те, що однією з цілей візиту є налагодження тісної співпраці зі студентами-парамедиками нашого вишу. В Литві випускники Коледжу Святого Ігна-

здобутки з підготовки парамедиків закладу вищої освіти у Каунасі й ТНМУ зробити доступними для молодих литовців та українців.

Рітіс Малашаускас запевнив у готовності литовських колег приймати наших студентів на практику у систему екстреної медичної допомоги. Він також озвучив побажання щодо того, аби студенти Коледжу Святого Ігнатіуса Лойоли приїжджали для відпрацювання практичних навичок у центрі симуляційного навчання ТНМУ. Зазначимо, що литовські колеги визнали наш центр одним з найкращих в Європі. Крім того, є вже певний досвід щодо академічного обміну студентами та викладачами. Скажімо, торік литовські студенти навчалися в нашому університеті впродовж тижня. Їхнє перебу-

Тетяна ОПЕР – студентка 3 курсу медичного факультету.

Стор. 5

тіуса Лойоли створили молодіжний осередок асоціації парамедиків і мають бажання об'єднати зусилля з українцями, щоб розвивати цей напрямок на європейському просторі. Для молодих людей це корисна практика взаємодії, комунікації та професійного вдосконалення.

Окрім того, обговорювалося питання започаткування програми подвійних дипломів, завдяки якій випускники зможуть отримати дипломи Коледжу Святого Ігнатіуса Лойоли та ТНМУ. Втілення цього освітнього проекту дасть можливість кращі

вання співпало з організацією «Кременецького медичного ралі». Викладачі ТНМУ водночас протягом двох тижнів проводили заняття з кваліфікованих заходів реанімації для студентів Коледжу Святого Ігнатіуса Лойоли.

Ректор ТНМУ під час зустрічі з литовською делегацією підтвердив готовність до впровадження програми подвійних дипломів.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА.
Світлина авторки

У НОМЕРІ

Стор. 4

**ДИРЕКТОР
НАЦІОНАЛЬНОГО
ІНСТИТУТУ ХІРУРГІЇ ТА
ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ ІМ.
О. ШАЛІМОВА, ПРОФЕСОР
ОЛЕКСАНДР УСЕНКО:
«КОЖНЕ ВРЯТОВАНЕ
ЖИТТЯ – ЦЕ ПЕРЕМОГА»**

Олександр Юрійович Усенко – лікар-хірург вищої категорії, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАНМ

України, голова правління всеукраїнського громадського об'єднання «Асоціація хірургів України». А ще він – учень Олександра Шалімова.

Стор. 6-8

**ДОЦЕНКА ЛЮБОВ
ЛИМАР: «ЛЮДЯНІСТЬ І
ДОБРОЧЕСНІСТЬ –
ГОЛОВНІ ОРІЄНТИРИ В
МОЄМУ ЖИТТІ»**

Акушерство – спеціальність особлива. Доцентка ТНМУ Любов Лимар вважає, що цей фах вимагає особливих зусиль і не терпить слабких людей та ледарів. І справді, лише сильна людина може вистояти кілька діб боротьби за пацієнтку. Втім, нагорода за такі «муки» гідна – нове життя, яке руки лікаря першими зустрічають у цьому світі. Про власний шлях від студентки-мрійниці до доцентки Любов Євгенівна розповідає у «Вітальні».

Акушерство – спеціальність особлива. Доцентка ТНМУ Любов Лимар вважає, що цей фах вимагає особливих зусиль і не терпить слабких людей та ледарів. І справді, лише сильна людина може вистояти кілька діб боротьби за пацієнтку. Втім, нагорода за такі «муки» гідна – нове життя, яке руки лікаря першими зустрічають у цьому світі. Про власний шлях від студентки-мрійниці до доцентки Любов Євгенівна розповідає у «Вітальні».

ЛІКАРІ-ІНТЕРНИ ТНМУ – ОДНІ З НАЙКРАЩИХ В УКРАЇНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СКЛАДАННЯ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ «КРОК-3»

На офіційному сайті Міністерства охорони здоров'я України повідомили, що 90,3% лікарів-інтернів успішно склали іспит «Крок-3. Загальна лікарська підготовка». Загалом цей екзамен склали 6682 інтерни, з них 54,5% навчалися на державній формі та 45,5% – за кошти фізичних або юридичних осіб. Ліцензійний інтегрований іспит «Крок-3» Центр незалежного тестування при МОЗ України організував 30 березня. Лікарі-інтерни Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського увійшли до числа тих, хто має найвищі результати зі складання цього екзамену. Високі оцінки отримали й представники Національного інституту серцево-судинної хірургії імені М. Амосова НАМН України, Буковинського державного медичного університету, Дніпро-

петровського державного медичного університету, Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

«Встановлені карантинні обмеження та впровадження дистанційної форми навчання не вплинули негативно на результати іспиту. Торік екзамен не склали 25,7% інтернів, 2020-го – 13,2%, а 2021-го – 9,7%», – розповіла заступниця міністра охорони здоров'я Ірина Микичак.

Іспит відбувся у 21 закладі вищої та післядипломної освіти, які займаються підготовкою лікарів-інтернів. Серед них 18 закладів перебувають у підпорядкуванні Міністерства охорони здоров'я, два – підпорядковані Міністерству освіти і науки, а також один – приватний заклад вищої освіти.

Іспит склали інтерни 31 спеціальності інтернатури. Найбільша

кількість осіб навчалася за спеціальностями: «Внутрішні хвороби» (1131 інтерн) – 16,9% від усіх; «Загальна практика – сімейна медицина» (610 інтернів) – 9,1%; «Акушерство та гінекологія» (608 інтернів) – 9,1%; «Хірургія» (563 інтерни) – 8,4%; «Анестезіологія та інтенсивна терапія» (484 інтерни) – 7,2%; «Дерматовенерологія» (376 інтернів) – 5,6%; «Радіологія» (336 інтернів) – 5,0%; Найменше інтернів було за спеціальностями «Мікробіологія і вірусологія» (4 інтерни), «Загальна гігієна» (3 інтерни), «Фізична та реабілітаційна медицина» (2 інтерни).

Вітаємо наших лікарів-інтернів з чудовим результатом і відмінними знаннями. Бажаємо їм завжди бути висококваліфікованими фахівцями та постійно вдосконалювати свою лікарську майстерність.

Пресслужба ТНМУ

У «П'ЯТНАДЦЯТЦІ» КРАЩИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ РЕЙТИНГУ SCIMAGO INSTITUTIONS RANKINGS

У цьогорічній версії світового рейтингу академічних і науково-дослідних установ SCImago Institutions Rankings (SIR) Тернопільський національний медичний університет посів другу позицію серед медичних вишів України та чотирнадцяте місце серед українських закладів вищої освіти.

З 2009 року оприлюднюють цей міжнародний рейтинг освітніх і науково-дослідних установ. Загальносвітовий звіт готує дослідницька група SCImago. SCImago Institutions Rankings здійснює загальний аналіз наукових публікацій та інших результатів діяльності установ, одночасно забезпечуючи порівняння між установами різного розміру.

SCImago Institutions Rankings – наукометричний рейтинг. Єдине обмеження на входження до нього – наявність не менше 100 публікацій будь-якого типу, що індексуються Scopus за п'ять років і передують року публікації рейтингу.

SCImago SIR оцінює наукові організації за 17 індикаторами, який поєднує в собі три групи показників, що базуються на дослідницькій діяльності, інноваційних заходах і громадському впливі.

Складові оцінювання дослідницької діяльності:

Normalized Impact – індикатор

показує цитованість організації відносно середнього світового значення. Excellence with Leadership – частка публікацій, в яких автор ЗВО є першим автором в списку авторів. Outputs – кількість публікацій, індексованих в Scopus. Scientific Leadership – кількість публікацій, в яких відповідний автор належить до ЗВО. Not Own Journals – кількість публікацій науковців університету не у власних журналах. Own Journals – кількість журналів, виданих установою (видавничі

послуги). Excellence – індикатор визначає частку публікацій організації, які входять в топ 10% найбільш цитованих публікацій за відповідними предметними галузями. High Quality Publications – частка журналів, опублікованих в першому квартилі (топ 25%) за відповідними предметними галузями. International Collaboration – частка публікацій у співавторстві з закордонними організаціями. Open Access – відсоток документів, опублікованих у журналах відкритого доступу або індексованих у базі даних Unpaywall. Scientific Talent

Pool – загальна кількість різних авторів з установи в загальному обсязі публікації цього закладу протягом певного періоду часу.

Складові оцінювання інноваційних заходів:

Innovative Knowledge – кількість наукових публікацій з установи, цитованих в патентах. Technological Impact – відсоток наукових публікацій, наведених у патентах. Patents – кількість патентних заявок.

Складові оцінювання громадському впливу:

Altmetrics – індикатор альтметрії розрахований на 10% документів установ (кращі документи щодо нормованої вартості впливу). Цей індикатор має дві складові: PlumX Metrics – кількість документів, які мають більше, ніж одну згадку в PlumX Metrics (<https://plumanalytics.com>). До уваги беруться згадки в Twitter, Facebook, блогах, новинах і коментарях (Reddit, Slideshare, Vimeo або YouTube); Mendeley – кількість документів, у яких більше одного читача у Mendeley (<https://www.mendeley.com>).

Number of Backlinks – кількість мереж (підмереж), з яких надходять вхідні посилання на веб-сайт установи.

Web size – кількість сторінок, пов'язаних з URL-адресою установи відповідно до Google (<https://www.google.com>).

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

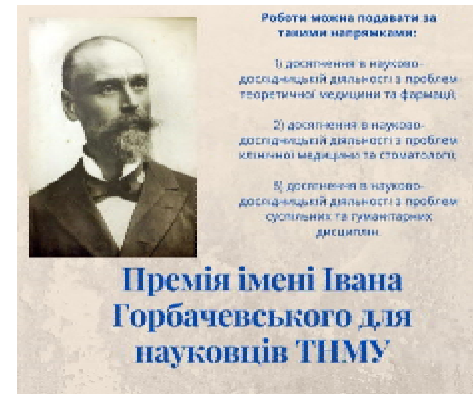
ОГОЛОШЕННЯ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НАУКОВИХ РОБІТ НА ПРИСУДЖЕННЯ ПРЕМІЇ ІМЕНІ ІВАНА ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Премія призначається науковцям ТНМУ за розвиток наукового потенціалу університету, підвищення його рейтингу та популяризацію в Україні й за кордоном.

Роботи можна подавати за такими напрямками:

1) досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем теоретичної медицини та фармації;

2) досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем клінічної медицини та стоматології;

3) досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем суспільних і гуманітарних дисциплін.

У конкурсі можуть брати участь як одна особа, так і група осіб (не більше п'яти).

Основними показниками для призначення премії є:

1. Результати завершеного наукового дослідження;

2. Цикли наукових праць, надрукованих у фахових виданнях України та за кордоном, що вхо-

дять до наукометричних баз Scopus та Web of Science;

3. Відзнаки на всеукраїнських та міжнародних наукових форумах;

4. Отримання та комерціалізація патентів на винаходи;

5. Презентація своїх наукових розробок за кордоном.

Порядок подання документів на призначення премії

В науковий відділ університету учасники подають такі документи:

– рішення кафедри (лабораторії), оформлене протоколом про висунення претендента (претендентів) на преміювання;

– обґрунтоване подання, що містить назву, наукову характеристику роботи й коротку анотацію (не більше 3 сторінок);

– рукопис наукової роботи або опубліковану наукову роботу (серію

робіт);

– відомості про автора/авторів роботи (прізвище, ім'я, по батькові, повна дата народження, місце роботи й посада, номер телефону та електронна адреса для спілкування).

Конкурсний відбір здійснюють відповідно до Порядку призначення премії імені Івана Горбачевського в Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, затвердженого рішенням вченої ради.

Термін подачі матеріалів для участі у конкурсі – до 15 травня 2021 року.

ТРИВАЄ ПРОЄКТ З ПРИСВОЄННЯ ІМЕННИХ СТИПЕНДІЙ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ ТА ЄВДОКІЇ ШУМКИ

21 липня 2017 року під час офіційного візиту представників Університету Мак'Юена (MacEwan University) – доцентки кафедри медсестринських наук Елізабет Берджес-Пінто та інструктора-методиста цієї кафедри Христини Шумки в Тернопільському національному медичному університеті імені І.Горбачевського започаткували іменну стипендію родини Шумки для студентів навчально-наукового інституту медсестринства.

Ідея надання матеріального заохочення для молодих людей належить Дейлу Шумці, батьки якого родом з Тернопільщини. Він вирішив робити внесок у майбутнє України у формі

підтримки талановитої молоді, бо, як зазначив нам, вважає людський капітал одним з найцінніших. Нещодавно представники родини виділили чергову суму коштів для продовження проєкту з отримання іменної стипендії Григорія та Євдокії Шумки.

ТНМУ оголошує конкурс на здобуття цієї стипендії серед українських студентів ННІ медсестринства денної форми навчання. Подавати заяви можуть усі бажаючі.

Під час відбору до уваги братимуть матеріальне становище, успіхи в навчанні та громадську активність.

Заяви можна подавати в деканат ННІ медсестринства.

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
Тернопільський
національний
медичний університет
імені І.Я. Горбачевського
МОЗ України
Індекс **23292**

Видавець:
Тернопільський
національний
медичний університет
імені І.Я. Горбачевського
МОЗ України

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93/ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 3,33 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського МОЗ України.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ВІДБУВСЯ ДВОТИЖНЕВИЙ ІНТЕНСИВНИЙ КУРС ВІРТУАЛЬНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

У рамках угоди про співпрацю із Самаркандським державним медичним інститутом (Узбекистан) відбувся двотижневий інтенсивний курс студентської віртуальної академічної мобільності. До заходу за сприяння відділу міжнародних зв'язків та навчально-наукового інституту медсестринства ТНМУ були залучені викладачі Тернопільського та Самаркандського медичних вишів.

Двохтижневий інтенсив включав лекції та двостороннє обговорення сучасних напрямків підтримання, збереження й відновлення здоров'я людини в професійній діяльності медичних сестер, в зв'язку з тим, що саме медична сестра є основою ланкою у роботі з пацієнтами, особливо в період пандемії. Проєкт складався з 10 воркшопів у режимі зоом-конференції.

Активну участь в проєкті взяли декан міжнародного факультету Самаркандського державного медичного інституту Мансур Алієв, а також начальник навчально-методичного відділу Лілія Гаріфуліна.

Під час дискусій був висвітлений сучасний стан проблеми за-

лучення медсестер у практику з використанням міжрівневих колаборацій у щоденній роботі медсестер (професорка Світлана Ястремська), важливість створення культури співробітництва між медсестрами та допоміжними службами в клінічних умовах (доцентка Наталія Лісничук). Встановлення актуальності наукових досліджень у сестринській справі, розробка робочого процесу для медсестринських досліджень від ідеї до дослідницького процесу були детально обговорені у виступах доцентки

Юлії Данилевич та асистентки Світлани Даньчак.

Цікавість студентів викликала обговорення моделі професійної медсестринської практики у системі надання медичної допомоги як основного ключового компонента успішної професійної діяльності медсестер за участі доцентки Людмила Мазур та асистентки Оксани Прокопчук.

Пресслужба ТНМУ

ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ ВИВЧАЛИ ОСНОВИ З НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Практичний семінар з вивчення основ надання домедичної допомоги організувала команда студентського проєкту ТНМУ «MedGradient» для молодших курсів факультету іноземних студентів.

Під час заняття спершу всі учасники освоїли теоретичну основу надання домедичної допомоги у

випадку надзвичайної чи критичної ситуації. Після кожного теоретичного блоку студенти мали можливість відпрацювати практичні навички серцево-легеневої реанімації, стабілізації положення потерпілого чи постраждалого, забезпечення прохідності дихальних шляхів, зупинки кровотечі. Майбутні лікарі також вчилися правильно викликати бригаду швидкої допомоги та відпрацьовували різні сценарії, які можуть трапитися в реальному житті.

Своїми знаннями зі студентами ТНМУ поділилися представники Товариства Червоного Хреста в Тернопільській області.

У цьому семінарі взяли участь 29 студентів, які виявили бажання опанувати основи надання домедичної допомоги.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

НАЙБІЛЬШ ЧУТЛИВІ ШВИДКІ ТЕСТИ МОГЛИ ВІЯВИТИ МАЙЖЕ 90% ВИПАДКІВ, ЩО ПРИЗВЕЛИ ДО ЗАРАЖЕНОГО КОНТАКТУ

Дослідники підраховали, що експрес-тести на COVID-19 можуть виявити більшість коронавірусних інфекцій. Тести менш ефективні при виявленні інфекцій, ніж золоті стандартні полімеразні ланцюгові реакції (ПЛР), але вони швидші. Дослідники у Великобританії розглянули дані майже одного мільйона людей з позитивними тестами на ПЛР на коронавірус та близько 2,5 мільйонів інших, які контактували з ними. Їх моделювання, засноване на характеристиках пристроїв з бічним потоком, дозволяє припустити, що найбільш чутливі швидкі тести могли виявити майже 90% випадків, що призвели до зараженого контакту.

АНТИТІЛА ДО ВАКЦИНИ MODERNA ЗБЕРІГАЮТЬСЯ МІСЯЦЯМИ

Доведено, що дводозова вакцина Moderna, виготовлена у Кембриджі, штат Массачусетс, є на 94% ефективною для запобігання COVID-19. Щоб дізнатися, чи забезпечує вакцина стійкий захист, дослідники протестували антитіла, зібрані у 33 осіб, які отримали вакцину на ранній стадії випробувань. Три типи лабораторного тесту показали, що учасники все ще мали антитіла проти коронавірусу через шість місяців після отримання другої дози вакцини.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РЕГУЛЯТОР ПОВ'ЯЗУЄ ВАКЦИНУ З ТРОМБАМИ

Європейське агентство з лікарських засобів (EMA) дійшло висновку, що вакцина Оксфорд-АстраЗенека COVID-19 повинна містити попередження про те, що тромби, що супроводжуються низьким рівнем тромбоцитів у крові, є дуже рідкісними побічними ефектами вакцини. Агентство розглянуло 86 випадків утворення тромбів, 18 з яких мали летальний результат серед 25 мільйонів людей у Європейському економічному просторі та Великобританії, які отримали щеплення. Переваги вакцини все ще перевищують ризики, зазначає EMA. Але вакциновані люди та медичні працівники повинні знати про такі симптоми згущення крові, як задишка, біль у грудях, набряк ніг та постійний біль у животі — для забезпечення швидкого лікування.

Медичні новини зі світу

ПРАГНУТЬ СТВОРИТИ ПРОТИВІРУСНИЙ АРСЕНАЛ

Спалахи важкого гострого респіраторного синдрому 2003 року та респіраторного синдрому на Близькому Сході 2012 року могли стати сигналами, які спонукали б виробників наркотиків розробляти та робити запаси більше препаратів проти вірусних патогенів. Але вони знову спали. Крім одного кваліфікованого успіху — ремдезивіру, терапії, спочатку розробленої для лікування гепатиту С та Еболи, — практично не було сильних кандидатів на противірусні препарати для швидкого тестування та застосування проти SARS-CoV-2. Національний інститут охорони здоров'я США, нова коаліція, яку підтримує медгалузь, під назвою COVID R&D Alliance та інші дослідницькі групи прагнуть переконатися, що більше не припустяться такої помилки.

ЧОМУ ПОБІЧНІ ЕФЕКТИ ТАК ВАЖКО ДОСЛІДИТИ

Країни докладають зусиль для того, щоб реагувати на дуже рідкісні випадки утворення тромбів і важких алергічних реакцій у людей, які були вакциновані проти COVID-19. Ситуація ілюструє, наскільки надзвичайно складно довести, що «побічна дія» після щеплення була спричинена самою вакциною. Встановлення причинності може зайняти роки, передусім для особливо рідкісних побічних ефектів. І в цьому зможуть допомогти кращі системи спостереження, які збирають дані про несприятливі ускладнення.

ВАКЦИНАЦІЯ ДОРΟΣЛИХ ЗАХИЩАЄ ТАКОЖ НЕЩЕПЛЕНИХ ДІТЕЙ

Вакцинація багатьох людей проти SARS-CoV-2 може зупинити рівень зараження навіть серед невакцинованих дітей тієї самої громади. Дослідники розглянули 223 ізраїльські громади, в яких людей похилого віку вакцинували вакциною Pfizer-BioNTech. Ризик зараження серед дітей до 16 років знизився пропорційно до відсотка дорослих, яким було зроблено щеплення.

РЕАЛЬНІ ДОКАЗИ ТОГО, ЩО ВАКЦИНИ ЗУПИНЯЮТЬ ЗАРАЖЕННЯ

Повна вакцинація знижує ризик зараження SARS-CoV-2 майже на 90%, а разова доза ефективна на 80% згідно з дослідженням американських медсестер, пожежників та інших працівників передової лінії. Учасники дослідження отримували вакцину Moderna або Pfizer-BioNTech. Вчені застерігають, що, оскільки дуже мало учасників

заразилися після вакцинації, важко з високою точністю визначити ефективність вакцин проти інфекції. Клінічні випробування вже показали, що дві вакцини на основі мРНК є високоефективними у захисті людей від зараження COVID-19, захворюванням, спричиненим SARS-CoV-2.

АНТИТІЛА ЗБЕРІГАЮТЬСЯ МІСЯЦЯМИ – ЯКЩО ВОНИ Є

Дослідження понад 9500 людей у китайському місті Ухань (колишній епіцентр COVID-19) засвідчили, що лише сім відсотків населення були інфіковані SARS-CoV-2, з яких понад 80% не мали симптомів. Майже 40% інфікованих виробляли нейтралізуючі антитіла, які можна було виявити протягом усього дев'ятимісячного періоду дослідження. Дослідники дійшли висновку, що більшість людей в Ухані все ще сприйнятливі до інфекції SARS-CoV-2, і що для досягнення колективного імунітету необхідна кампанія масової вакцинації.

ЛЮДИ ПОХИЛОГО ВІКУ МАЮТЬ БІЛЬШИЙ РИЗИК ЗАРАЗИТИСЯ COVID-19 УДРУГЕ

Природне зараження SARS-CoV-2 захищає від повторного зараження більшістю людей, але цей захист значно слабший в осіб віком від 65 років. Вчені проаналізували мільйони результатів тесту на коронавірус у Данії та виявили, що майже через пів року після первинного зараження захист від повторного інфікування становив приблизно 80%, без істотної різниці в показниках реінфекції між чоловіками та жінками. Але цей захист був знижений до 47% для осіб віком від 65 років.

ЩО МОЖЕ ПОВ'ЯЗУВАТИ ВАКЦИНУ ТА ТРОМБИ?

Європейське агентство з лікарських засобів (EMA) дійшло висновку, що вакцина Oxford-AstraZeneca проти COVID-19, можливо, пов'язана з дуже рідкісними тромбами, що супроводжуються низьким рівнем тромбоцитів у крові. Відкриття залишає вчених боротися з медичною таємницею. Поєднання тромбів і низьких тромбоцитів є парадоксальним, адже тромбоцити зазвичай сприяють згортанню крові. Згустки також з'являлися в незвичних місцях таких, як мозок та живіт, а не на ногах, де формується більшість згустків крові з глибокими венами. Деякі дослідження вивчають, чи є побічний ефект формою подібного явища, викликаного гепарином, тромбоцитопенією, рідкісним побічним ефектом препарату гепарину, що розріджує кров. Щоб знайти відповіді на ці питання, потрібно ще більше досліджень.

ДИРЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ ХІРУРГІЇ ТА ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ ІМ. О.О. ШАЛІМОВА, ПРОФЕСОР ОЛЕКСАНДР УСЕНКО: «КОЖНЕ ВРЯТОВАНЕ ЖИТТЯ – ЦЕ ПЕРЕМОГА»

Национальний інститут хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова – наймасштабніший медичний центр України з надання хірургічної допомоги. Тут лікують украї складні випадки онкозахворювання, хвороб травного тракту, печінки, жовчовивідних шляхів і підшлункової залози, серця, аорти та магістральних судин, патологічні стани, що потребують мікросудинних і пластичних втручань, проводять трансплантації органів і тканин. Так, саме в інституті ім. Шалімова вперше в Україні виконана трансплантація серця (2001 р.), печінки від родинного донора (2001 р.), кістки (2004 р.), підшлункової залози та нирки від родинного донора (2005 р.)

Працює цей заклад з 1972 року, коли був заснований як Київський НДІ клінічної та експериментальної хірургії. 2000 року реорганізований в Інститут хірургії та трансплантології зі створенням відділень трансплантації серця і кардіохірургії, трансплантації і хірургії печінки та трансплантації нирки.

Щороку інститут надає консультативну допомогу майже 20 тисячам пацієнтам. При цьому шпиталізують майже 12 тисяч недужих, а 8-9 тисячам осіб проводять операції. Більшість з цих операцій – унікальні. За всім цим стоїть напружена праця цілого колективу – від молодшого медичного персоналу до керівників відділень. Як зауважує директор Національного інституту хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова Олександр Усенко, інститут працює як добре злагоджений механізм, адже без спільної діяльності, відшліфованої до найдрібніших нюансів, сам по собі будь-який з підрозділів нежиттєздатний.

Олександр Юрійович Усенко – лікар-хірург вищої категорії, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАНМ України, голова правління всеукраїнського громадського об'єднання «Асоціація хірургів України». А ще він – учень Олександра Шалімова. І понад усе прагне, щоб Національний інститут хірургії та трансплантології з гордістю продовжував нести ім'я Олександра Олексійовича Шалімова та розвивав закладені ним основи.

– Олександр Юрійовичу, як ви зрозуміли, що хочете пов'язати життя з медициною?

– І батько, і мати в мене – лікарі, тому те, що стану також медиком, я знав ще у школі.

– Чому зупинили вибір саме на хірургії? Який напрямок хірургії цікавив вас найбільше?

– Недарма ж кажуть, що всі дівчата, які вступають до медичного вишу, хочуть бути акушерками-гінекологинями, а всі хлопці – хірургами. Я теж, коли вступив до Київського медичного інституту ім. О. Богомольця (нині – Національний медичний університет ім. О. Богомольця), відразу ж придивлявся до хірургії. Сподобалося, згодом пішов працювати санітаром у хірургічне відділення невідкладної допомоги. Так і закрутилося. Ось уже майже сорок років цим займаюся. З 1985 року почав працювати в Інституті хірургії біля Олександра Олексійовича Шалімова, який його тоді очолював. Починалося все для мене з хірургії печінки, підшлункової залози. У мене і кандидатська, і докторська дисертації присвячені хірургії підшлункової залози. Взагалі ж я займаюся абдомінальною хірургією, хірургією органів травлення.

– Ви – учень Олександра Шалімова. Який досвід, здобутий вами у той період, коли працювали з Олександром Олексійовичем, для вас найцінніший?

– Кожна година спілкування з цією людиною – безцінний досвід на все життя. Це людина, яка створила напрямок, школу, підготувала фахівців, багато з яких нині вже мають свою школу, учнів. Це просто унікал! Я навіть не можу сказати, хто він для мене. Всім, що маю в житті, я зобов'язаний своїм батькам і йому.

– Можливо, пригадуєте якісь напутні слова Олександра Олексійовича, що супроводжують вас упродовж життя?

– Він мало що говорив. Більше промовляв своїми справами. Коли ти робив щось не так – бив по руках. Дотримувався принципу: якщо ти зміг навчитися – навчився, не зміг – то твої клопоти. Дуже добрий, освічений, фаховий. Він був справжньою людиною, завжди усім допомагав. Кожна мить спілкування з ним надихала на звернення.

– Наступного року Національний інститут хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова відзначатиме 50-річчя. Саме тут уперше зробили пересадку печінки та нирок, саме тут роблять найскладніші операції на судинах та багато іншого. Якими до-

сягненнями може похвалитися інститут нині?

– Усі ті напрямки, які Олександр Олексійович визначив, створюючи цей інститут, розвиваються й надалі. Безумовно, і науково-технічний прогрес, і медицина не стоять на місці. Сучасні досягнення, зокрема, використання мініінвазивної хірургії, роблять нині виконання операцій більш технологічними. Вважаю, найбільше досягнення – те, що інститут з честю носить ім'я Олександра Шалімова, розвиває та примножує його надбання. Це – головна хірургічна установа країни.

– 2020-ий рік став доленосним для розвитку української трансплантології. З якими проблемами довелося зіткнутися?

– Насправді трансплантологія була започаткована ще в 2000-их роках. Але саме з минулого року, коли на законодавчому

– Зберегти та розвинути наш потенціал, йти в ногу з науково-технічним прогресом, будувати, створювати, втілювати нові методики, які застосовують у світі. Ми дуже пишаємося тим, що в нас є висококваліфіковані кадри, що ніхто нікуди не роз'їхався, всі працюють тут і, сподіваюся, так буде й надалі.

– Ваша найяскравіша професійна перемога?

– У мене щодня перемога. Перша операція – перемога. Коли я 1985 року прийшов на роботу – вважаю, це найголовніша подія, що визначила все моє життя. Кожне врятоване життя – це теж перемога. Не буває двох однакових хворих, двох схожих операцій. Кожна операція має свої особливості. Якщо людина після операції живе та добре почувається – це і є перемога.

– Чи траплялися випадки, які з точки зору науки не могли пояснити? Знаю, ви – віруюча людина. Яке, на вашу думку, місце Бога в операційній?

– Кожен хірург молиться: хто – подумки, хто – відкрито. Релігія – дуже тонка сфера. Кожен, незалежно від того, католик чи православний, мусульманин чи юдей, звертається до Бога за допомогою й порадою, особливо у скрутних для себе ситуаціях. За своєю професійною суттю я більше матеріаліст, але іноді й в операційній трапляється щось таке, чого ми не розуміємо. Буває, що люди, які за всіма канонами дуже важко мали б переносити операцію та ще важче одужувати, виписувалися вже за тиждень після надзвичайно складних операцій. Безумовно, є щось вище, що веде цих людей та дає їм здоров'я.

– Чи був у вас негативний досвід у професії, що став рушійною силою до нових звершень?

– Людська смерть, кожна ситуація, коли щось пішло не так, як очікував, – це досвід хірурга. На жаль, пацієнти помирають, і людську смерть переживаєш особливо важко. Але аналізуючи цей досвід, ти робиш так, щоб надалі це, якщо можливо, не повторювалося.

– Пандемія поламала ваші плани, чи, можливо, навпаки – на щось наштовхнула? Скажімо, дуже актуальне нині питання – пересадка легень. Чи готові до цієї операції в Україні?

– Ми вперше зробили її 2016 року. Нині не готові виконувати,

тому що певні технічні засоби, потрібні для неї, досі не зареєстровані в Україні. Їх список ми подали в МОЗ, якщо вони будуть завезені та зареєстровані – така операція буде виконана.

Звичайно, пандемія внесла суттєві корективи. У період локдауну ми приймаємо лише хворих з ковідною патологією, планові операції не проводимо, шпиталізуємо лише тих, хто потребує негайного оперативного втручання. Так, це вносить корективи в роботу закладу, але це необхідність, загальна біда всіх людей. Сподіваюся, все це незабаром закінчиться й ми повернемося до нормальної роботи.

– Яка проблема нині турбує вас найбільше?

– Хотілося б, аби люди не помирили, щоб COVID-19 закінчився, щоб гроші були на медицину. А ще – щоб наш заклад працював у повноцінному режимі.

– Якщо трапляються моменти, коли у вас опускаються руки, що тоді мотивує до праці?

– Не опускаються в мене руки! Якщо є можливість, хоча б один відсоток, допомогти людині, то ми стараємося це робити. Це одне з того, що нас вчив Олександр Олексійович Шалімов: якщо є хоча б один шанс – треба його використати, дати шанс людині на життя.

– Ваші діти продовжили вашу справу?

– Так, моя донька – офтальмолог. Внуки, якщо захочуть, теж стануть медиками. Це буде їхній особистий вибір, та якщо буде потрібна моя порада чи допомога – із задоволенням підтримаю.

– Чи всі ваші юнацькі мрії та амбіції втілилися у життя? Нині маєте заповітну мрію?

– Понад усе нині хочу, щоб були здоровими батьки й уся родина, а все інше в мене є. Впродовж життя я нічого не вимріявав, просто робив свою роботу. Планував захистити дисертацію – захистив, хотів стати хірургом – став. Але все це відбулося передусім завдяки спілкуванню з людьми, завдяки батькам, друзям, колегам. Вдячний, що вони є в моєму житті.

– Ваші побажання колегам – теперішнім і майбутнім – з Тернопільського національного медичного університету ім. І. Горбачевського.

– Найголовніше – щоб усі були здорові та працювали в Україні. Якщо ми будемо здорові, будемо любити свою країну, працювати на її розвиток, у нас буде чудова країна. А ще – щоб війна якнайшвидше закінчилася. І тоді все в нас буде добре!

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА

рівні угодили всі непорозуміння (нас підтримали і Верховна Рада, і уряд, а найголовніше – була політична воля Президента, який дав зелене світло трансплантації), це нарешті повноцінно запрацювало. Трансплантологія в нас й раніше була, але здійснювалася більш повільними темпами. Зараз же хірурги почали почуватися більш захищеними, тому що в законодавстві все чітко прописано, і не треба боятися, що до них завтра приїдуть правоохоронні органи, звинувачуючи в чорній трансплантології. Звичайно, коли все легально, прозоро, то про жодну чорну трансплантологію не може йтися. Нині ми тісно співпрацюємо з Міністерством внутрішніх справ, з Державною службою України з надзвичайних ситуацій, дуже вдячні їм за організацію доправлення органів донорів. Сподіваюся, незабаром в Україні закінчиться війна, мине епідемія коронавірусу та ми піднінемо на значно вищий рівень нашу медицину, зокрема, й трансплантологію.

– Якою бачите перспективу розвитку інституту?

ТЕТЯНА ОПЕР: «АБИ ЧАСУ ВИСТАЧАЛО Й НА НАВЧАННЯ, Й НА ВІДПОЧИНОК, СТАРАЮСЯ ВСЕ РАЦІОНАЛЬНО СПЛАНУВАТИ»

Тетяна Опер – студентка 3 курсу медичної факультету. Навчається на «відмінно», отримує підвищену стипендію та бере активну участь у громадському житті університету. Тетяна – членкиня молодіжного осередку Всеукраїнської ради реанімації та студентського профспілкового комітету ТНМУ, староста загальноуніверситетського волонтерського руху «Misericordia». Про навчання й лікарську спеціальність, яку хоче здобути в майбутньому, участь у студентських добродійних проєктах та уподобання, з медициною не пов'язані, дівчина розповіла в інтерв'ю «Медичній академії».

– Чому та коли зацікавилися медициною?

– Велику роль зіграв приклад батька. Він – висококваліфікований зубний технік. Виготовлення зубних протезів, коронок – дуже відповідальна робота, яка вимагає уваги, точності та знань, бо якщо промахнешся хоча б на міліметр, пацієнт відчуватиме дискомфорт. У дитинстві я любила спостерігати, як зосереджено працює тато. Коли ж на місці моїх молочних зубів почали прокльовуватися постійні, власноруч прискорювала цей процес: взявши ватку, акуратно рухала розхитаний зуб вперед-назад. Молочний зуб опинявся в мене в руках і я бігла похвалитися успішним завершенням маніпуляції. Тато мене хвалив, казав: «Молодець», і моє захоплення медициною лише зміцніло.

– Де минуло ваше дитинство?

– У місті Чорткові. Здобувши базову загальну середню освіту, вступила до Чортківського державного медичного коледжу на спеціальність «лікувальна справа», бо хотіла більше знати про медицину загалом. Особливу прихильність відчувала до кардіології та хірургії, натомість стоматологія якось непомітно відійшла на другий план. Після

закінчення коледжу отримала диплом з відзнакою й спеціальність фельдшера. На той час мій старший брат Василь, випускник ТНМУ, вже завершував навчання в інтернаті зі спеціальності «загальна стоматологія». Він багато розповідав мені про гарні умови навчання в альма-матер. Схвальні відгуки чула також від викладачів коледжу, які свого часу закінчили наш виш. Тож питання «який медуніверситет обрати?» в мене не виникало. Заяву та документи для вступу подала в приймальню комісію в ТНМУ ім. Івана Горбачевського. Це був усвідомлений та вдалий вибір. Навчаюся на державній формі навчання.

– Академічну стипендію отримуєте?

– Усі роки навчання отримую підвищену стипендію.

– З переліку лікарських спеціальностей вам яка особливо близька?

– Близька мені кардіологія або медицина невідкладних станів. Перші навички отримала в коледжі на змаганнях з домедичної допомоги «Знай, вмій, врятуй». Активну участь в організації змагань брали студенти ТНМУ – сертифіковані інструктори з домедичної допомоги. Їхні чіткі настанови, поради та рекомендації запам'яталися. Захотілося навчитися діяти так само впевнено, рятуючи людське життя, брати участь у нових тренінгах. Коли стала студенткою ТНМУ, записалася на курси домедичної допомоги, які проводили старшокурсники, інструктори Всеукраїнської ради реанімації Роман Гук і Віола Свіржевська. Згодом взялася допомагати в проведенні таких занять, у втіленні інших проєктів і вступила до молодіжного осередку Всеукраїнської ради реанімації та екстреної медичної допомоги.

– Назвіть найбільш пам'ятні заходи.

– Після 1 курсу у складі волонтерської команди студентів ТНМУ дбала про здоров'я учасників музичного фестивалю «Файне місто-2019». Цей захід тривав чотири дні й звернені до медичної служби

вистачало. Хтось отримав сонячні опіки, в когось заболіла голова чи живіт. Одну дівчину вкусила оса, що могло викликати алергічну реакцію. Вона прибігла до нас за допомогою й ми мінімізували неприємні відчуття та запобігли розвиткові ускладнень. Працюючи медиком-волонтером «Файного міста», отримала цінний практичний досвід і вкотре переконатися, що не помилилася з вибором професії. 2019 року брала участь в проєкті «День здоров'я», в рамках якого відбувалися практичні майстер-класи на важливі теми, скажімо, як правильно зупиняти кровотечі чи швидко відновити прохідність дихальних шляхів. Отримала грамоту «За активну громадську позицію та участь у суспільно-культурному житті міста Тернополя».

Запам'яталася участь у Всеукраїнській олімпіаді із симуляційної медицини з міжнародною участю «Ternopil SimOlymp-2019», що відбулася в університетському навчально-оздоровчому комплексі «Червона калина». Команда ТНМУ тоді посіла друге місце. Масштабною подією минулого року вважаю V міжнародний зимовий чемпіонат бригад екстреної медичної допомоги «Кременецьке медичне ралі-2020», де змагалися команди з різних областей України, а також представники Польщі й Білорусі. Я була членкинею оргкомітету, який працював дуже злагоджено та оперативно.

– У вас також є досвід волонтерської роботи. В яких добродійних проєктах брали участь?

– До волонтерської діяльності долучилася на 1 курсі. Пригадую першу акцію: разом з іншими студентами взялася ліпити вареники, щоб похестувати ними наших військових в зоні ООС. Зараз я є старостою університетського волонтерського руху «Misericordia». Організатор – доцент кафедри філософії та суспільних наук Тарас Богданович Кадобний. Волонтери «Misericordia» допомагають, зокрема, підпідприємцям благодійного фонду «Карітас», обласного спеціалізованого комунального дитячого

будинку «Малютко» та Тернопільського центру соціально-психологічної реабілітації дітей. Зорганізовуючи добродійні акції з нагоди Великодня, Дня Святого Миколая, даруємо дітям фрукти та інші ласощі, а також одяг, книги, матеріали для рукоділля та малювання. Наші маленькі друзі – розумні, добрі, щирі й безпосередні. Мені цікаво з ними спілкуватися, тішуся кожній нашої зустрічі та щоразу дивуюся розмаїттю дитячих талантів. Хлопчики та дівчатка гарно співають, танцюють, малюють й загалом дуже позитивні. Хочеться, щоб позитивних емоцій в їхньому житті було якомога більше.

Волонтери університетського руху «Misericordia» допомогли також багатодітній сім'ї з села Лозова Байковецької ОТГ, чий будинок постраждав від пожежі. Довідавшись про нещастя, студенти збрали й передали погорільцям одяг, взуття та інші речі першої необхідності. Учням Байковецької школи допомагаємо опанувати рідну українську, а також англійську, польську та німецьку мови. В цій школі, до слова, навчаються діти з п'яти навколишніх сіл.

– Якою іноземною мовою ви володієте?

– Добре знаю англійську. Для майбутнього лікаря це дуже важливо, бо дає можливість бути на одній хвилі з колегами з інших країн.

– Розкажіть про нещодавній проєкційно-волонтерський захід.

– Після пом'якшення карантинних обмежень провели низку просвітницьких занять з школярами, на яких розповідали про будову людського тіла, гігієну ротової порожнини, популяризували навички здорового способу життя. Зокрема, я запропонувала четвертокласникам Чортківської спеціалізованої школи-інтернату урок на тему «Піклуємося про здоров'я серця змалечку». Пояснювала будову та функціонування серцево-судинної системи, вчила вимірювати пульс, артеріальний тиск, нагадала про правила та техніку миття рук під час пандемії. Діти

слухали дуже уважно. Особливо сподобалася їм процедура вимірювання тиску й вони наввипередки поспішали продемонструвати своє вміння.

– Ви успішна студентка та хороши організатор. Часу на відпочинок вистачає?

– Цілком. Головне – все раціонально спланувати, розкласти, так би мовити, по полицях, що й коли потрібно зробити.

– Який для вас найкращий варіант відпочинку?

– Дуже люблю прогулянки на свіжому повітрі, піші або велосипедні. Батьківський будинок розташований в мальовничому місці: поруч протікає річка Серет, ліс недалеко. Природа допомагає відволіктися від буденних справ і дарує гарний настрій. А ще мені подобається пекти торти. Ази кондитерського мистецтва опанувала сама, а свій перший торт спекла, коли почався ковідний карантин. Мама спочатку не дуже вірила в успіх моєї затії, але торт вдався. Засмакували й інші мої десерти. Тепер удома рідні вже самі запитують: «Таню, коли знову щось спекеш?».

– Як називається ваш улюблений торт?

– «Вишня під снігом». Поєднання бісквітного коржа з шаром вишневого желе та легким йогуртовим мусом згори – це дуже смачно. Чи складно готувати? Ні. Мені це заняття до душі. Коли печу – абстрагуюся від усього й відпочиваю душею.

– Великодні паски теж печете власноруч?

– Так, за бабусиним рецептом. Готую також крашанки – галушки. За традицією, у суботу перед Великоднем йдемо з рідними до церкви – освятити кошики з пасхальними стравами, а в неділю після Божественної Літургії вся сім'я збирається разом за святковим сніданком. Великдень – моє улюблене родинне свято, сповнене любові, тепла та сімейного затишку. Щороку чекаю на нього з нетерпінням.

Лідія ХМІЛЯР

ІНІЦІАТИВА

ПІДТРИМАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ПРОЄКТ «СТУДЕНТ-СТУДЕНТУ»

У рамках Всеукраїнського проєкту «Студент-студенту» у нашому університеті відбулася низка лекцій на клінічну тематику, яку підготували та провели студенти під керівництвом професорсько-викладацького складу кафедри внутрішньої медицини №1.

З вітальним словом до учасників Всеукраїнського студентського проєкту звернувся проректор з наукової роботи, професор І.М.Кліщ та професорка кафедри внутрішньої медицини №1 Н.І.Ярема.

ТНМУ отримав естафету від Харківського національного медичного університету, який і започаткував навесні

цього року сучасний допоміжний формат дистанційної форми навчання за участю здобувачів вищої медичної освіти задля створення банку студентських лекцій. Цей захід відбувається регулярно на платформі Харківського національного медичного університету з активною участю кафедри клінічної фармакології та внутрішньої медицини. У проєкті беруть участь також здобувачі вищої медичної освіти Національного медичного університету імені О.Богомольця, Української медичної стоматологічної академії, Буковинського державного медичного університету, Івано-Фран-

Студент п'ятого курсу медичного факультету Андрій ВУЇВ

ківського національного медичного університету, Запорізького державного

медичного університету, Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Вінницького національного медичного університету імені М.Пирогова, Сумського державного університету тощо. У запропонованому форматі лекторами виступають здобувачі вищої медичної освіти – студенти 4-6 курсів, інтерни, які мають глибокі знання, бажання, успішний досвід участі в конференціях, конгресах, олімпіадах і конкурсах. У своїх презентаціях вони розглядають теми внутрішньої медицини та клінічної фармакології у вигляді 20-хвилинних лекцій. Під час заходу 8 квітня студенти

ТНМУ представили лекції з кардіологічної тематики, а саме одного зі складних і важливих її розділів – аритмології: «Тріпотіння передсердь: клініка, діагностика, лікування» (Анна Комар, 6 курс), «Фібриляція передсердь: етіологія, патогенез, діагностика» (Андрій Вуїв, 5 курс), «Сучасні підходи до лікування фібриляції передсердь» (Владислав Бондар, 4 курс). Активну участь у підготовці студентів брали доцентки кафедри внутрішньої медицини №1 Ірина Савченко та Людмила Радецька.

Завдяки такому підходу з'явилася можливість детальніше обговорити складні питання клінічної медицини та долучити до втілення мети навчання більшу кількість здобувачів вищої медичної освіти.

Наші студенти успішно передали естафету своїм колегам з Національного медичного університету імені О.Богомольця.

Пресслужба ТНМУ

Акушерство – спеціальність особлива. Тут трапляються критичні випадки, малюкова та материнська смертність, за яку потрібно нести відповідальність. Доцентка ТНМУ Любов Лимар вважає, що цей фах вимагає особливих зусиль і не терпить слабких людей та ледарів. І справді, лише сильна людина може вистояти кілька днів боротьби за пацієнтку. Втім, нагорода за такі «муки» гідна – нове життя, яке руки лікаря першими зустрічають у цьому світі.

Про власний шлях від студентки-мрійниці до кандидати медичних наук, доцентки кафедри акушерства та гінекології №1 ТНМУ Любов Євгенівна розповіла у нашій «Вітальні».

«МОЄ ДИТИНСТВО МИНАЛО В ОРЕОЛІ ЛЮБОВІ ТА ДУШЕВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ»

– Любове Євгенівно, бажання робити все на «відмінно» – одна з рис вашого характеру. Саме такі юнаки та дівчата й мають ставати лікарями. Як ви обирали власний шлях у житті? Звідки ваші родинні корені?

– Моя мала батьківщина – місто Борщів, власне, там я народилася й провела свої дитячі роки. Батько працював головним інженером у проектному інституті «Укрземпроект» і весь час перебував у відрядженнях. Отож бачилися ми доволі рідко, тому в пам'яті залишилося лише

Дворічна Люба ТКАЧ (ЛИМАР)

наше спілкування у вихідні, але тата я надзвичайно любила, це саме той варіант, коли кажуть про єднання душ. Він мав чудовий голос, майстерно володів грою на скрипці, я теж «водила смичком», ми були надзвичайно близькі по духу. Мама ж у мене вчителька географії. В неї було дуже багато талановитих учнів, які отримували перемоги на всеукраїнських олімпіадах, вона навіть наукові роботи з цієї дисципліни писала. Свій педагогічний хист мама проявила й у моєму вихованні, тому я вважаю себе цілком вчительською дитиною. Моя здатність з дитинства досягати певних результатів у дорослому віці трансформувалася у перфекціонізм, хоча я не пригадую, щоб мама чи батько насаджували мені якісь стереотипи поведінки чи наказували: роби так і не інакше. Тому заповіді, на яких мене виховували, цілком органічно впелилися в

моє повсякденне життя. Дитинство минало в ореолі любові та душевного благополуччя. Чомусь у пам'яті зринула картинка, коли мама йде на уроки до вечірньої школи, а мене «зачиняє на ключ» і я віддана сама собі сиджу в кімнаті та малюю, ні, не розмальовки, а контурні карти, час від часу зиркаючи до географічного атласу, чи все сходиться. Тому вже в п'ятому класі знала столиці всіх країн світу, не прикладаючи до цього особливих зусиль. Часто мене мама брала разом зі своїми учнями на екскурсії, тож я мала змогу побувати в багатьох визначних місцях України. Особливо цікавими були подорожі до карстових печер, любила цікаві місцини зі стародавніми замками. Мама досліджувала історію рідного краю, багато цікавої інформації збирала про своє рідне село Кудринці, що розташоване на мальовничому березі Збруча, на межі Хмельницької та Тернопільської областей. До речі, на Хмельниччині також є населений пункт з такою ж назвою.

Вчитися у школі мені було не важко, легко запам'ятовувала матеріал, тому з першого класу отримувала похвальні грамоти за навчання. Щоб не виглядати вже цілком такою ідеалізованою, хочу розповісти про один випадок, за який добре отримала від батьків нагороди. Якось на 8 Березня я ще з двома подругами вирішила піти до лісу за підсніжниками в село неподалік Борщова, саме там розташовувалася військова частина та стояли ракетні війська. Й донині трохи моторошно, коли згадую радари в лісі, військову техніку обабіч, але тоді ми на це не звертали уваги. Цілий день бродили лісом по коліна у снігу, шукаючи підсніжники. Певна річ, батьки забили на сполох і чи не все місто мене шукало, а ввечері ми, нічого не підозрюючи, повер-

Поєднали долі навкі (1977 р.)

Доцентка Любов ЛИМАР:

нулися, щоправда, без підсніжників додому. Пригадую, як «відчитав» мене тоді тато, що не попередила та наразилася на небезпеку, цей випадок запам'ятала на все життя.

Любов ТКАЧ (ЛИМАР) із сестричкою Олею (1965 р.)

Коли навчалася у шостому класі, ми переїхали до Тернополя в зв'язку з професійною діяльністю тата. В новій школі я отримала нових друзів, навчалася на

«відмінно», особливо любила математику, цей предмет у мене був на першому місці. Я навіть закінчила заочну математичну школу при Московському університеті. На другому місці в моєму рейтингу предметів була хімія, а на третьому – біологія. В мені весь час вертілася така наукова жилка, точніше, це можна назвати допитливістю, бо я дуже хотіла знати, як і чому відбуваються певні процеси в природі, Всесвіті, людському організмі. Хотіла дізнатися, чому та як виникають хвороби, епі-

демії. Десь у класі сьомому я для себе вже вирішила, що буду лікарем. Не можу назвати конкретної дати чи події, якось до цього прив'язаної, бо, очевидно, ці думки поступово акумулювалися в моїй свідомості й одного дня вибухнули таким рішенням. З цього приводу пригадалися події давно минулих років, коли моя мама перебувала в лікарні й там щось таке трапилось з некоректним встановленням діагнозу. Втім, мене більше цікавило питання, а чому ж так сталося, щось не врахували, чи не взяли до уваги. Мені аж ніяк не хотілося звинувачувати в чомусь лікарів, а, навпаки, вникнути у суть процесу та з'ясувати причину.

«Я ЄДИНА З НАШОГО ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ СКЛАЛА ВСІ ЧОТИРИ ІСПИТИ НА «ВІДМІННО»

– До медичного інституту вступили з першого разу?

– Ні. Перша спроба виявилася невдалою, але я не розчарувалася й навіть вдячна Всевишньому, що так склалася моя доля. Це той випадок, коли кажуть, що те, що нас не вбиває, робить сильнішими. Я знайшла вихід: вирішила піти навчатися на підготовче відділення. Сказати, що на підготовчому старанно вчилася, напевне, буде замало, бо вимагали високої якості знань, декого навіть відраховували, але я пройшла всі випробування й таки досягла свого. Яке це було щастя! Мене переповнювала гордість, нарешті мені вдалося стати студенткою. Я єдина з нашого підготовчого відділення склала усі чотири іспити на «відмінно».

– Студентське життя також залишило по собі чимало емоцій?

– Ще й яких. Вчилася із захопленням, тим більше, на підготовчому відділенні у нас були такі наставники, які заклали чудові знання з хімії, фізики, біології, бо це дозволило більше приділяти уваги анатомії, патофізіології, фізіології. Це були для мене нові науки, які викликали особливий інтерес. Мене цікавила наука як така: чому відбуваються певні процеси в організмі, як виникає патологія. Пригадалися часи, коли після невдалого вступу пішла працювати на «Ватру» й там трапився випадок, коли я разом з інши-

Любов ТКАЧ (ЛИМАР) з батьком Євгеном Миколайовичем

ми працівниками отруїлася в заводській їдальні та потрапила на лікування до інфекційного відділення лікарні швидкої допомоги. І там один з лікарів, який знав, що я готуюся до вступу на

Любов ЛИМАР із сином Євгеном і донькою Наталею (1986 р.)

лікувальний факультет, залучив мене надавати допомогу одній з пацієнток, хворій на ботулізм, надзвичайно важке захворювання. Я так прониклася цим завданням! Вважаю, що це був мій перший тест на вірність професії. Тоді саме я ще більше упевнилася: мій фах – і все.

«ЛЮДЯНІСТЬ І ДОБРОЧЕСНІСТЬ – ГОЛОВНІ ОРІЄНТИРИ В МОЄМУ ЖИТТІ»

Власні роки навчання в ТНМУ згадую з величезним задоволенням. На першому курсі нашим куратором призначили доцента кафедри біології Миколу Яковича Яковенка, він був для нас, наче мама. Я надзвичайно вдячна, що на початку мого шляху доля подарувала такого Вчителя, який закоханий у свій фах та людей. Саме він заклав ті основи і знань, і суто людських якостей, які мені повсякчас допомагають. Він проникався всіма проблемами кожного. В нашій групі були студенти з проблемами опорно-рухового апарату, які дещо соромилися своєї інвалідності, а Микола Якович допомагав їм

труднощі легше долати. З цього приводу я навіть жартувала, що в усіх було 400 однокурсників, а у мене – 800.

З першого курсу відвідувала різні гуртки, зокрема з акушерства. Пригадую, «свої» перші пологи, які довелося приймати в піддослідних шурів під час занять у гуртку з біології, тоді ми проводили наукові дослідження. Згодом прийшло усвідомлення того, що акушерство, допомога жіночій частині людства потрібна на всіх етапах життя жінки. Величезну роль у моєму професійному становленні зіграла доцентка Зінаїда Миколаївна Кучма, яка була моїм викла-

Доцентка Любов ЛИМАР на зустрічі одногрупників через 30 років (2012 р.)

– Закінчення інституту стало важливим періодом вашого життя. Куди отримали скеровання на роботу?

– Спочатку була інтернатура в Житомирі. Там народила сина, а згодом поїхала за розподілом у Бердичів. Сина довірила чоловікові, вони залишилися в Тернополі, а ми з донькою поїхали на місце праці. Як і годиться, три роки відпрацювала, ми тоді навіть розписки писали, що на «Тернопільщину не претендуємо». Це були саме ті роки, коли трапилася Чорнобильська трагедія, а ми мешкали в гуртожитку, який належав цегельному заводу, отож немісцевих попросили залишити помешкання. Так ми переїхали до Тернополя. Втім, в обласному центрі важко було з місцем праці, щоправда, знайшлася посада акушера-гінеколога в Зборові. Тож щодня я добиралася до районної лікарні, а потім поверталася додому.

– Розкажіть про особливо пам'ятні випадки зі своєї акушерської практики.

– Їх багато. Пригадую ситуацію, що трапилася в центральній районній лікарні Зборова. Привезли роділлю з передлежанням

плаценти. Було це в часи, коли ні про УЗД, ні про стільниковий зв'язок ніхто й гадки не мав. Єдиний анестезіолог у лікарні, але й той пішов на обідню перерву. Зателефонувати нікуди, бо він у дорозі, а тут жінка без свідомості. Викликала бригаду спеціалістів з Тернополя. Ситуація розгорталася критична, часу на очікування не було й мені довелося вперше та, напевне, востаннє в житті виконувати кесарів розтин під місцевим знеболенням новокаїном. Дитинка народилася живою, але під час операції в жінки зупинилося серце. Провели дефібриляцію, прибіг з дому анестезіолог і нам вдалося реанімувати роділлю. Коли все вже фактично закінчилося, через три години прибула бригада з Тернополя. Вони чомусь вирішили, що на гвинтокрилі буде швидше, хоча на авто до Зборова їхати лише пів години. Але й це ще не вся дивна історія, бо коли гвинтокрил приземлився на шкільному стадіоні, то його у всеозброєнні зустріли місцеві поліціанти, думали, що це товариш «прославленого авіатора»

Матіаса Руста хоче «припаркуватися». Ще довго ця історія не сходила з уст. Жартували, що через мене літальний апарат уперше приземлився у Зборові.

У пам'яті ще один випадок, коли доправили жінку з позаматковою вагітністю, вона втратила дуже багато крові й після завершення операції мені довелося бути ще й донором, провести пряме переливання крові. Добре, що в такій ситуації групи крові зійшлися. Ця жінка була з Озерної й потім через багато років ми з нею зустрілися, вона пам'ятала мене та дякувала, що моя кров врятувала її життя.

У багатьох критичних ситуаціях потрібно акумулювати всі знання, які маєш в арсеналі, трапитися може доволі непередбачувана ситуація. Ще коли я працювала в Бердичеві й чергувала як лікар загальної практики в лікарні, швидко доправила дівчину-токсикоманку. Про наркоманів в ті часи, та ще й у глибинці, ніхто не здогадувався, і якщо й траплялися подібні випадки, то досить зрідка. А тут – четверта година ночі, дівчина із судомами невідомого генезу. Її трясє, піна навколо рота, видовище не з приємних. Поруч мама благає: «Щось

Щасливий результат лікування тривалого безпліддя лікаркою, доценткою Любов'ю ЛИМАР (2019 р.)

зробіть». І коли я з'ясувала, що дівчина робить собі клізми з дурману й у такий спосіб ловить кайф, то одразу ж пригадала наші лекції з токсикології та антидот до цієї рослини. Тож знання в медицині ніколи не бувають зайвими, хоч раз, але обов'язково згодяться та стануть у пригоді, щоб врятувати комусь життя.

«НАЙВИЩА ЦІННІСТЬ ДЛЯ ЛІКАРЯ, НАУКОВЦЯ, КОЛИ НАУКА СЛУЖИТЬ ЛЮДЯМ»

– Як потрапили на роботу до ТНМУ?

(Продовження на стор. 8)

Доцентка Любов ЛИМАР і завідувачка клінічної лабораторії перинатального центру «Мати та дитина» Оксана ГАВЛІЧ

перебороти цей бар'єр спілкування, контактами. Ми часто їздили з ним на екскурсії, ходили один до одного в гості та навіть, коли вже минуло багато років після закінчення вишу, не втратили цих теплих студентських стосунків. Щоправда, на тре-

дачем з четвертого курсу. З яким задоволенням я йшла на її лекції! І донині вона залишається для мене еталоном викладача, жінки, особистості та лікаря. Це надзвичайно світла та позитивна людина. Так відбулося моє знайомство з акушер-

Любов ЛИМАР на заняттях з анатомії (1976 р.)

тому курсі я вийшла заміж, мені довелося взяти академічну відпустку з народженням донечки, до того ж пологи ускладнилися сепсисом. Але я самостійно «вийшла» з цієї ситуації, бо звикла в усьому знаходити якісь позитивні нотки, тому в мене завжди «склянка не напівпорожня, а наповнена», так

ством і я не мала жодного сумніву, що це назавжди.

«ЗНАННЯ В МЕДИЦИНІ НІКОЛИ НЕ БУВАЮТЬ ЗАЙВИМИ»

Любов ЛИМАР виконує наукові дослідження (1977 р.)

ДОЦЕНТКА ЛЮБОВ ЛИМАР: «ЛЮДЯНІСТЬ І ДОБРОЧЕСНІСТЬ – ГОЛОВНІ ОРІЄНТИРИ В МОЄМУ ЖИТТІ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)

— Сім років я відпрацювала в районній лікарні у Зборові. 1990 року вступила в клінічну ординатуру на кафедру акушерства та гінекології нашого університету й розпочала роботу над своєю дисертацією під керівництвом професора Анатолія Юхимовича Франчука, якого вважаю своїм «науковим батьком». Тоді асистентом кафедри став нині професор Стефан Володимиро-

Любов ЛИМАР (1973 р.)

вич Хміль, який прибув з Тюменського медінституту та започаткував у нашому інституті новий на той час напрямок лазеротерапії. Хочу зауважити, що багато дисертаційних робіт тоді було виконано з вивчення застосування лазерних технологій, до того ж не лише в акушерстві та гінекології, але й в інших царинах. Ефективність використання цих видів лікування вивчали з допомогою імунологічних досліджень шляхом визначення моноклональних антитіл. Для нашого вишу це була цілком нова та незвідана царина медичних технологій, тож щоб вивчити досконально методику цих обстежень, мене кілька разів скеровували на стажування до Нижнього Новгороду. В нашій інститутській лабораторії тоді вже проводили імунологічні дослідження, але саме з визначенням моноклональних антитіл — уперше. Тому я, по суті, стала першопрохідцем, сама виконувала всі дослідження багатьох наукових робіт на нашій, а також кафедрі педіатрії та інфекційних хвороб. Моя ж кандидатська робота стосувалася теми внутрішньовенного лазерного опромінення крові задля профілактики септичних ускладнень у жінок після кесаревого розтину. Я застосовувала лазерне опромінення крові та вивчала ефективність цього методу, проводила лабораторні дослідження, які дозволяли визначити рівень імунного захисту в жінок. Зрозуміло, що всі наші напрацювання згодом увійшли в повсякденну практику й донині їх застосовують не тільки в акушерстві й гінекології, але й в інших галузях медицини. Понад 20 років я є відповідальною за наукову роботу на нашій кафедрі, відтак продовжую розвивати різні наукові напрямки,

веду науковий гурток з акушерства та гінекології. В мене практично готові матеріали докторської дисертації, але, як мовиться, все не доходять руки, аби поставити логічну крапку. За цей час у сферу моїх наукових інтересів увійшов ще один напрямок — ендокринна гінекологія та ендокринне акушерство, лікування безпліддя, назбиралося чимало напрацювань. Апробовані методики лікування гормональних гінекологічних захворювань, у мене є авторське свідоцтво на експериментальну модель щодо впливу хронічних захворювань печінки на гормональні порушення жіночих статевих органів. Адже дуже багато гормональних порушень у жінок виникають на тлі хронічної патології печінки. Це вже достовірний факт, експериментально доведений сотнями наукових досліджень. Але найбільше щастя та радість, коли народжуються діти завдяки цим науковим потугам.

Щаслива Любов ЛИМАР у статусі бабусі (2011 р.)

Це найвища цінність для лікаря, науковця, коли наука служить людям.

«ПОТРІБНО ЖИТИ ТАК, АБИ ЗА ЖОДЕН ВЧИНОК НЕ БУЛО СОРОМНО»

— І ще трохи, Любове Євгєнівно, якщо не заперечуєте, про особисте, про родину. Ваш чоловік теж лікар?

— Ні, в чоловіка далекий від медицини фах. Ми познайомилися ще коли я працювала на «Ватрі» й з того часу завжди разом, таке враження, що ми знаємо один одного все життя. Понад сорок років у шлюбі. Відрадно, що чоловік завжди розумів, що моя робота — то моє життя. І нічні чергування, і виклики — все сприймав як належно, без жодних нарікань на запізнений обід чи невчасно випрацьовану білизну. Зробити правильний вибір в особистому житті, мабуть, важливіше, ніж у професії.

Любов ЛИМАР з чоловіком Анатолієм, сином Євгєном і донькою Наталею (1985 р.)

— Діти обрали ваш професійний шлях?

— Так. Вони обоє лікарі. Донька Наталя обрала мій фах, вона акушерка-гінекологиня, кандидатка медичних наук і працює в обласному перинатальному центрі «Мати й дитина» лікарською пологовою зали, має вищу лікарську категорію. Син також має вчений ступінь, працює асистентом кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією. Донька та син — моя опора. Безмежно вдячна синові за внучку. З її появою на світ здається, що друге дихання відкрилося, стільки позитивної радісної енергії з'явилося. Нині вона вже у п'ятому класі, креативна, творча дівчинка, має багато захоплень і я лише цьому тішуся.

— Які захоплення у вас поза роботою? Чула, що займаєтеся літературною творчістю.

— Літературна творчість — це занадто гучно мовлено, просто інколи, коли є час, й справді, можу вилити власні роздуми, емоції на папір. Слова лягають невимушено та легко, коли приходять натхнення. Пишу про внутрішні пережиття, небайдужа доля наших українських жінок, яких життя розкидало по світах.

— Жінка — це основна герої-

ня, навколо якої обертається ваш професійний простір? Що відчуваєте, коли приходите у ваші руки нове життя?

— Це неймовірно відчуття, за свій професійний вік прийняла багато пологів, відлік пішов вже на тисячі, хоча ніколи не займалася підрахунком. Було чимало критичних ситуацій, коли роділля вже вимучена пологами й у тебе, здається, всі сили вичерпані, але момент появи на світ дитинки, яка своїм здоровим голосним криком повідомляє про входження в це життя, втому мов рукою знімає. Стільки сил, радості, натхнення, енергії одразу з'являється! Недарма ж кажуть, що народження нового життя — це велике таїнство.

— Що надихає в житті?

— Бути потрібно людям.

— Якщо у вас все-таки з'явиться вільний час, чим би хотіли зайнятися?

— Напевне, малюванням, це захоплення ще з дитинства. Пензлі, полотно, фарби, їх запах так вабить і заворожує, що хочеться самій трішки побути художником. Деревя, квіти, світ живої природи має багато відтінків і кольорів, які мають велику притягальну силу.

— Якщо б у вас з'явилася можливість зустрітись з кимось з видатних людей, хто б це був?

— Мала змогу зустрітись з нашою сучасницею, великою поетесою Лівією Костенко. Але швидше б хотіла ще раз побувати на творчій зустрічі, почути поетичне слово з її уст, доторкнутися поглядом цієї великої жінки, яка є світлом нації.

— Чи маєте в житті кумира?

— Кажуть, з цим потрібно бути дуже обережним, щоб не «сотворити собі кумира», але ідеал мати ніхто ж не забороняє. Таким орієнтиром в житті стала для мене моя наставниця Зінаїда Миколаївна Кучма. Це реальна людина, не

героїня роману чи кінофільму, а жінка, з якою можна в будь-який час поспілкуватися, в якій я багато навчилася, здобула досвід та якою, звісно, захоплююся. Яке дивовижне враження на мене справила Надія Василівна Рижак, колишня головна акушерка-гінекологиня області! Ми доволі тісно спілкувалися. Я радилася з нею щодо складних випадків, на жаль, вона вже відійшла за вічну межу, але спогади про Надію Василівну неймовірні. Мені пощастило багато років працювати з Анатолієм Юхимовичем Франчуком і це теж людина, на яку хочеться рівнятися, бо, крім високого професіоналізму, йому притаманні людяність, працьовитість, це людина з якою я можу й нині обговорити важливі професійні та життєві питання. Навіть один випадок інколи може дуже багато розповісти про людину. Пригадалося, як Анатолій Юхи-

Любов ЛИМАР з подругою Надією СТЕПУШИН (1982 р.)

мович, який був тоді завідувачем кафедри, зателефонував мені та повідомив, що з'явилася на кафедрі вакансія, тож потрібно негайно приїхати й написати заяву. «Я не можу, бо в мене прийом аж до 16 години», — відповідаю я по той бік слухавки. «Добре, — каже він, — залишу тобі на кафедрі чистий аркуш зі своїм підписом, а ти вже допишеш». На тому й погодили. Коли ж я дісталася зі Зборова до Тернополя, то на столі побачила не один, а два аркуші з його підписами. Як пізніше з'ясувалося, так він убезпечив мене на випадок, якщо зроблю помилку та зіпсую одну заяву. Здавалося б, незначна деталь, а скільки в цьому жесті людяності, піклування, доброти. Тішуся, що зустрілися на моєму шляху такі неординарні, світлі та надзвичайно щирі люди.

— Ваше життєве кредо?

— Потрібно жити так, аби за жоден вчинок не було соромно. Людяність та доброчесність — головні орієнтири в моєму житті.

Лариса ЛУКАЩУК

Доцентка Любов ЛИМАР зі студентами

У ТНМУ ВІДБУВСЯ 25-ИЙ МІЖНАРОДНИЙ МЕДИЧНИЙ КОНГРЕС СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Міжнародний медичний конгрес студентів і молодих вчених, який щороку відбувається у квітні на базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» ТНМУ імені І. Горбачевського, відсвяткував своє 25-річчя. На жаль, вже вдруге поспіль, зважаючи на складне епідемічне становище в Україні та світі, що зумовлене пандемією коронавірусу, науковий форум проведено в онлайн-форматі.

Ювілей, який відзначає конгрес, є свідченням набутого досвіду та традицій, це активізація наукових досліджень в медичній галузі, обмін досвідом і знайомства з молодими та успішними науковцями.

Учасниками наукового заходу, який відбувся 12-14 квітня, стали представники з 15 міст України, а також Індії, Польщі та Німеччини, які протягом трьох днів на пленарних і секційних засіданнях обговорювали актуальні питання та перспективи сучасної медицини. Загалом до публікації було подано 500 наукових робіт. У конгресі взяли участь 64 гостей з українських закладів вищої освіти та 161 молодий науковець ТНМУ.

Учасників конгресу привітав ректор Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського, професор Михайло Корда. «Вже 25 років поспіль ми проводили конгрес на нашому замиському навчально-оздоровчому комплексі «Червона калина» та, на жаль, епідеміологічна ситуація протягом останніх двох років не дозволяє нам цього зробити, — зазначив Михайло Михайлович. — Ми втрачаємо можливість подивитися один одному в очі, потиснути руки, цікаво поспілкуватися. Такі зустрічі для молодих науковців дуже важливі, адже дають можливість познайомитися з новими людьми, вибудувати нові наукові

зв'язки. Ми дуже сподіваємося, що ця біда в Україні та світі наразі закінчиться й наступного року, я вже заздалегідь запрошую до нашого університету, з радістю зустрічати вас на базі «Червона калина» для проведення вже XXVI Міжнародного медичного конгресу студентів і молодих вчених. Приємно усвідомлювати, що студенти, які започаткували наукові форуми 25 років тому, вже є видатними лікарями в різних галузях, науковцями, керівниками медичних установ, а їхній успішний досвід бере свій початок з цих стін, з таких заходів. Сподіваємося, що наукові дослідження, які ви проводите, стануть стимулом для професійного зростання у житті. Дякую організаторам сьогоденної конференції за їхні зусилля й старання, дякую всім учасникам, які доєдналися до нашого зібрання. Хочу побажати вам здоров'я, миру й перемоги Україні, наукових та особистих здобутків, продуктивної роботи, нових друзів і стати професіоналами в лікарській та науковій справах».

До учасників форуму звернувся проректор з наукової роботи, професор Іван Кліщ, який наголосив на важливості розвитку науки з боку молодих вчених.

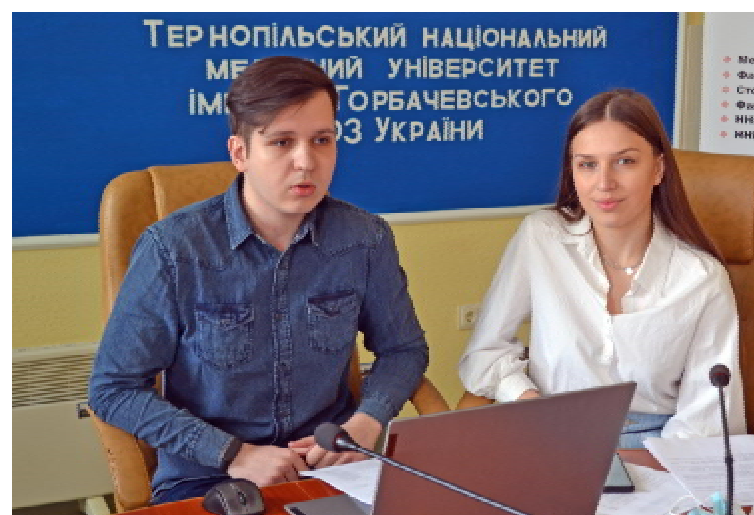
«Вже другий рік поспіль ми змушені зустрічатися з вами в онлайн режимі, проте такий формат конгресу значно збільшує кількість учасників, які беруть участь у конференції, об'єднує різні куточки України та світу. Щиро дякуємо нашому локомотиву, організаторам конференції: кураторці наукового товариства студентів, кандидату медичних наук, доцентці кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії Світлані Кучер, голові ради молодих вчених, асистентці кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків Анастасії Дуб, голові ради наукового товариства студентів, студентці 5-го курсу медичного факультету Тетяні Петрунько, які протягом тривалого часу провели велику роботу для організації наукового форуму, збору наукових праць, технічної підтримки. Впевнений, що всі учасники, які надіслали свої роботи, які доповідатимуть на конгресі, — це нове покоління нашої держави, яке здатне генерувати ідеї, втілювати їх у життя, а сучасний світ такий, що лише креативні люди, які здатні на продукування, досягнуть успіху та реалізують себе. Хочу побажати вам здоров'я, успіхів, натхнення

на цій важкій, але благодатній науковій ниві, задоволення від отриманих результатів і запрошуємо вас на наступний рік до нас на конгрес», — зазначив Іван Миколайович.

Голова ради молодих вчених Анастасія Дуб привітала учасників наукового зібрання та повідомила, що цього року до публікації прийнято 500 тез, з яких 200 робіт подано з різних міст України: Києва, Харкова, Запоріжжя, Дніпра, Краматорська, Вінниці, Львова, Івано-Франківська, Чернівців, Ужгорода, Полтави, Житомира, а також з Індії, Польщі та Німеччини.

Голова ради наукового товариства студентів Тетяна Петрунько ознайомила учасників конг-

тологія, анестезіологія», «Педіатрія», «Молодіжні громадські та волонтерські активності, студентське самоврядування як платформа для розвитку soft-skills та особистісних якостей майбутнього медика», «Експериментальна медицина», «Морфологія в нормі та експерименті. Патоморфологія, Судова медицина», «Неврологія, нейрохірургія та психіатрія», «Інфекційні хвороби. Дерматовенерологія», «Акушерство та гінекологія», «Клінічне медсестринство. Клінічна імунологія та алергологія. Актуальні проблеми медицини. Випадки з практики», «Офтальмологія, стоматологія, лор-патологія», «Профілактична медицина, соціальна медицина та ООЗ, медич-

ресу з планом секційних засідань, які проходили впродовж трьох днів. Для кожного дня були передбачені дві паралельні трансляції на YouTube-каналі ради молодих вчених та наукового товариства студентів.

Упродовж форуму молоді науковці представили свої доповіді в таких секціях: «Внутрішні хвороби», «Хірургія, малоінвазивна хірургія, дитяча хірургія, ортопедія, травматологія, медицина надзвичайних ситуацій, реаніма-

на інформатика, медичне право», «Фармакологія та фармація», «Біологія та мікробіологія».

Учасники заходу подякували господарям конгресу за конструктивний діалог та обмін досвідом.

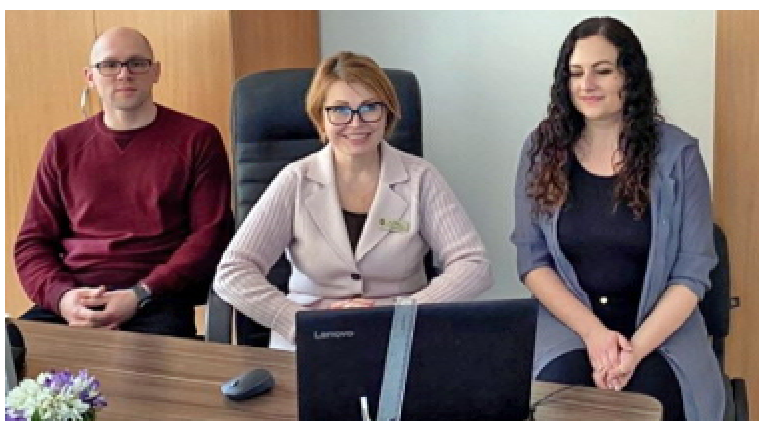
Органітет щиро дякує за допомогу в підготовці та проведенні наукового зібрання керівництву університету, доповідачам і слухачам.

Соломія ГНАТИШИН.
Світлина авторки

ЗОРГАНІЗУВАЛИ ОНЛАЙН-ЛЕКЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ПРИСВЯЧЕНІ ПСИХІЧНОМУ ЗДОРОВ'Ю В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

До Всесвітнього дня здоров'я кафедра психіатрії, наркології та медичної психології ТНМУ спільно з центром виховної роботи та культурного розвитку й командою студентського влогу «Outlook» зорганізували кілька онлайн-лекцій для студентів, присвячених психічному здоров'ю в умовах пандемії.

Протягом заходу завідувачка кафедри, докторка медичних наук, професорка Олена Венгер провела лекцію на тему «Професійне вигорання», під час якої розповіла про особливості burnout-синдрому та поділилася практичними порадами профілактики. Як засвідчують численні дослідження в різних країнах світу, синдром професійного вигорання починає формуватися вже у студентів-медиків старших курсів. Постійне

спілкування з хворими та їхніми родичами, перебування в колі складних людських проблем, негативних емоцій, страху, болю, а також відчуття відповідальності за життя та одужання пацієнтів, вимоги високої компетентності й постійного професійного само-

вдосконалення — це аж ніяк не повний перелік причин, через які працівники сфери охорони здоров'я настільки вразливі до емоційного вигорання. Олена Петрівна поспілкувалася зі студентами та поділилася методами боротьби з цією проблемою.

Доктор медичних наук, доцент Юрій Мисула поспілкувався зі студентами на тему «Стрес і стресостійкість». Благополуччя та емоційна відновленість медичних працівників — пріоритетна мета, бо ці компоненти є запорукою їхнього здоров'я, а відтак і здоров'я та надання якісних медичних послуг населенню під час спалаху вірусу COVID-19. Тому вкрай важливо передбачити стреси, пов'язані з професійними обов'язками, та створити підтримку для медичних працівників. Юрій Ігорович поділився цікавою інформацією про роль стресу в нашому житті та рекомендаціями, як з ним боротися.

Асистентка кафедри Тетяна Іваніцька провела лекцію на тему «Цифрові адикції», в якій наголосила на особливій актуальності

цього питання в час пандемії, розповіла про нейробіологічні основи даної залежності, а також поділилася методами «цифрового детоксу».

Захід викликав велике зацікавлення у студентів і відбувся у дружній, неформальній атмосфері. Висвітлені теми загалом актуальні для майбутніх лікарів та їхній необхідності підлаштовуватися під умови пандемії. Учасники активно долучалися до обговорення питань, що висвітлювалися. Загалом лекції відвідали понад 100 студентів.

До організації заходу активно долучилися студенти Юлія Бандрівська, Дарина Шандрук та Ангеліна Трачук.

Колектив кафедри психіатрії, наркології та медичної психології ТНМУ

КУРС НА СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Теребовлянська центральна районна лікарня не так давно постала в статусі комунального некомерційного підприємства. Побувати в усіх відділеннях, ясна річ, не змогли, але одне таки відвідали – хірургічно-травматологічне.

Якщо головна заповідь лікаря – «Не нашкодь», то головна заповідь хірургічно-травматологічного відділення – все для пацієнта. Про це свідчить, як доброту, за європейським зразком облаштовано його внутрішнє оздоблення. За тишок і домашню атмосферу створює медичний персонал. Особливо подбали тут про комфортні умови для пацієнтів. У кожній палаті – нові сучасні функціональні ліжка, телевізор, холодильник, туалетна кімната, духова. Біля кожного ліжка є кнопка виклику персоналу, сигнал з якої подається на медсестринський пост. Доброзичливе ставлення, привітний персонал у поєднанні з високим професіоналізмом приваблює не лише місцевих, але й мешканців сусідніх областей.

Експерсію хірургічно-травматологічним відділенням провів колишній випускник ТНМУ, а нині хірург Теребовлянської районної лікарні Богдан КУЛИКОВСЬКИЙ.

– Найперше, Богдане, розкажіть як у вас справи, чому обрали саме цю лікарню, і як розпочали тут свій професійний шлях?

– 2016 року закінчив ТНМУ, доволі добре навчався, займався громадською діяльністю, отож потрапив в першу десятку рейтингу під час розподілу, де було місце хірурга в Теребовлянській районній лікарні. До слова, Теребовля моє рідне місто. З дитинства мріяв стати лікарем, а хірургія захопила вже в університеті, отож я обрав нашу районну лікарню для проходження інтернатури, а згодом й залишився тут працювати.

Теребовлянська лікарня за останні п'ять років кардинально змінила свій імідж. Чи не всі відділення облаштовані за євразом, насичені необхідним обладнанням. Тому я вважав, що це доволі непоганий варіант для того, аби розпочати свій професійний шлях. Наразі працюю на посаді ургентного хірурга, але також ще два рази на

тиждень їду до Микулинецької лікарні, де надаю консультації для амбулаторних пацієнтів.

Щодо хірургічно-травматологічного відділення, то тут надають планову та ургентну допомогу мешканцям Теребовлянської та навколишніх громад. У складі колективу 40 медпрацівників, з них – 10 лікарів.

Колектив у нас молодий, останніми роками оновилися команда хірургів, що сприяє здоровій конкуренції та мотивує до розвитку, самовдосконалення. Кожний хірург, незважаючи на молодий вік, має вже за плечима чималий багаж власного досвіду, встиг побувати на різних стажуваннях і в Україні, і за кордоном. Відтак виникає багато цікавих ідей, колеги навчаються один в одного нових методик хірургічних втручань, які згодом втілюють у практику. В такий спосіб нам вдалося запровадити останніми роками методи малоінвазивних втручань, так звані операції без розрізу. Для пацієнтів вони вигідні тим, що малотравматичні й дозволяють залишити лікарняну палату вже наступного дня після втручання. Ми закупили дві лапароскопічні стійки й проводимо за допомогою цього методу оперативні втручання на черевній стінці – це і ургентні, і планові операції. Розвинули сучасні стратегії лікування в сфері флебології, зокрема, практикуємо втручання на венах – ендовенозну лазерну абляцію, ендовенозне електрозварювання вен, мініфлебектомію, склеротерапію.

Люди задоволені таким лікуванням, бо операції минають безболісно, з щонайменшим дискомфортом і швидко можна повернутися до активного життя.

– Яку саме спеціалізацію ви обрали?

– Маю на меті провадити свій подальший розвиток в судинній хірургії, але не обмежуватися лише операціями на венах, а вправлятися в тих методиках, які допоможуть людям позбутися проблем з артеріями. Цей напрямок мене захопив ще під час інтернатури. Я зауважив, що чимало нині пацієнтів з хронічними ранами, які дуже погано гояться й лікуватися такі хворі можуть роками. Чимало часу знадобилося на те, аби вивчити цю проблему. Пригадую, як гори літератури перевернув, вивчав досвід українських колег, в інтернеті вишукував інформацію з позитивними випадка-

ми й довідався, що допомогти таким пацієнтам можуть лише новітні методики. А які в районних лікарнях технологічні можливості? На це не зважав і вирішив спробувати, хоча б з чогось, але розпочати. І тут мені сама доля допомогла. На моєму шляху зустрівся висококласний хірург, родом з Теребовлі, він працює у відділенні судинної хірургії в лікарні Державного управління справами, яке входить до «трійки» найтоповіших в Україні за рівнем надання меддопомоги. Ми скотактували й він запросив мене на ста-

Щодо наших стосунків із судинними хірургом – Олегом Івановичем Наболотним, так звать мого наставника, то вони вже давно переросли етап «вчитель і учень» й ми стали щирими друзями, я дуже пишаюся цим. Коли перебував на навчанні в цій столичній клініці, з'ясувалося, що є вакантне місце в аспірантурі, тож вирішив вступити й тепер там навчаюся.

– Як виникла ваша ідея «просувати» медичний заклад у соціальних мережах?

– Зауважив, що люди потребують консультацій щодо профілактики їхніх захворювань та й здоров'я загалом. А де краще можна проінформувати, як не на інтернет-ресурсах. От я й вирішив у себе на сторінці в Фейсбук викладати цікаву інформацію на тему здоров'я, але без жодних натяків щодо того, як лікувати хворобу чи займатися самодіагностикою. Далі – більше. Познайомився з командою теребовлянського медіа-центру, який забезпечує комунікацію між мешканцями та громадою міста, й разом з його керівником вирішили організувати прямі ефіри. Так ми долучили до цієї справи лікарів-спеціалістів нашої лікарні, які розповідали про певні недуги, лікування, профілактику, головне, що створили можливість онлайн-спілкування. Я ж був у ролі ведучого, аби скеровувати в потрібне русло цей процес. Наразі такі ефіри надзвичайно популярні у теребовлянцях.

Маємо вже власну сторінку лікарні у соцмережах, ще більше просуваємо наш бренд. Люди часто шукають відповіді на загальні питання, бо зараз не так просто потрапити до спеціаліста, а до інтернету завжди є шлях. Це відкрита та доступна ніша контакту з пацієнтами: наш фахівець розповідає про конкретну хворобу, дає рекомендації, розповідає про профілактику. Бажаючи мають можливість поставити запитання та одразу ж отримати відповідь. Найголовніше, що ця інформація достовірна, з перших уст, та від доказового лікаря, як це нині люблять наголошувати відвідувачі соцмереж.

– Які завдання ставите на найближчу перспективу?

– І надалі розвиватимемо площину судинної хірургії. Ендovasкулярні оперативні втручання сто відсотків засвідчили свою ефективність, малотравматичність, що дуже актуально у сучасній хірургії. В районній лікарні це цілком можливо, бо чимало нині є людей з цією патологією та не всі мають можливість дістатися столичних клінік. Щодо моїх особистих планів, то на часі робота над дисертацією, наукові пошуки.

– Яке ваше ставлення до того, що наш потенціал, кращі молоді лікарі виїждять зараз за кордон, розвиваючи у такий спосіб їх охорону здоров'я?

– Зреалізувати себе у професійному вимірі молодим фахівцем надзвичайно важко. Лише незначна кількість молодих лікарів, до яких і я належу, потрапляє в гарні умови, розвинені медичні заклади, де дають можливість професійного розвитку, навчають, з радістю діляться досвідом і головне – створюють можливість «набити руку», тобто відточити мануальні навички, що в професії хірурга – найголовніший чинник. Якщо постійно, з дня у день не вправлятися, то добрих результатів досягти важко, я в цьому переконаний, але це залежить й від твого оточення – колег, керівництва відділення, з яким мені дуже поталанило. Певна річ, не всім так щастить, тому й молодь шукає кращої долі у закордонних клініках, а якщо до цього додати такий фактор, як заробітна платня, то стає зрозуміло, чому молодь залишає країну.

– Що побажали б студентам, лікарям-інтернам, зокрема, й тим, хто ще в пошуку?

– Мріяти. Не бійтеся й плекайте свою мрію, якою нездійсненою вона б вам здавалася. Не здавайтеся та вірте, що обов'язково зреалізуєте себе, адже насправді можливостей є дуже багато, потрібно лише не лінуватися та діяти. Студентській молоді пораду не поспішати за швидкими результатами, бо лікування – це справді мистецтво, яке потребує багато часу, сил, терпіння, зусиль. Потрібно працювати в поті чола, щоб досягти хоча б невеличкого результату. І читати професійну літературу, до того ж щодня, лише тоді можна сподіватися на якісні зміни.

– Як відпочиваєте? Чим займаєтесь на дозвіллі?

– Люблю читати добротну літературу, зокрема розмаїту художню літературу, твори з серії «Життя відомих людей». Друге улюблене заняття, яким захопився останніми роками, до речі, запропонував мій наставник Олег Іванович, це – фотополювання. Ходимо лісом, на околицях Теребовлі надзвичайно мальовничі місцини, створюємо приманки й фотографуємо усіляку звірину та пташину на фотопастки. Це не тільки такий вид відпочинку, але й природознавча місія. Маємо на меті створити статистичну базу популяції птахів і звірів у Теребовлянському лісництві, а в подальшому – заповідник. Будемо пропагувати бережне ставлення до природи та її ресурсів.

Лариса ЛУКАЩУК

Богдан КУЛИКОВСЬКИЙ, хірург Теребовлянської районної лікарні

22 квітня виповнилося 70 років секретарю наглядової ради ТНМУ, генеральному директорів Тернопільської обласної комунальної клінічної психоневрологічної лікарні, заслуженому лікарю України, кандидату медичних наук, доценту Володимирові Васильовичу ШКРОБОТУ.

Вельмишановний
Володимире Васильовичу!
Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям!
У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом впродовж 10 років поєднували практичну лікарську роботу з науково-педагогічною діяльністю, захистили кандидатську дисертацію, стали доцентом.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як одного з найталановитіших випускників другого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста та педагога, організатора охорони здоров'я за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Свідченням багатогранності Вашого таланту є яскраві організаторські здібності, які проявилися спочатку на посаді заступника головного лікаря з хірургічної роботи обласної клінічної лікарні, головного позаштатного хірурга обласного управління охорони здоров'я, а останні майже 20 років – очільника обласної психоневрологічної лікарні, яка під Вашим керівництвом стала зразком сучасної медицини.

Особливо цінуємо співпрацю з Вами як керівником клінічної лікарні, в якій створено сприятливі умови для навчання студентів, лікарів-інтернів, клінічних ординаторів та аспірантів. Ваш досвід служитиме ефективній діяльності наглядової ради університету, в складі якої Ви стали відповідальним секретарем.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як дійсного члена Української академії економічної кібернетики.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені почесним званням «Заслужений лікар України», орденом «За заслуги» III, II, I ступенів, численними грамотами МОЗ України, обласної дер-

жавної адміністрації та обласного управління охорони здоров'я, орденом князя Острозького I ступеня УАПЦ, Всеукраїнською премією імені С. Подолинського, визнанням «Людина року Тернопілля-2008», обранням почесним громадянином міста Тернополя.

Ваші порядність, працелюбність, ініціативність, ентузіазм, інтелігентність, праг-

нення робити добро, вміння працювати з людьми заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Володимире Васильовичу, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється хата,
Достатком, щирістю і сонячним теплом.

Хай буде вірних друзів в ній багато,
Прихильна доля огорта крилом.

**Ректорат і профком ТНМУ
імені І.Я. Горбачевського**

30 квітня виповнюється 60 років комендантові навчального корпусу №7 ТНМУ, майстру спорту СРСР Олександрові Володимировичу ПЛАСКОНОСУ.

Вельмишановний
Олександрє Володимировичу!
Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

Після служби в армії та закінчення Львівського інституту фізкультури Ви тривалий період активно займалися греко-римською боротьбою, працювали тренером, методистом, викладачем, заступни-

ком директора ДЮСШ, директором товариства «Спартак», а останні понад п'ять років у стінах ТНМУ імені І.Я. Горбачевського успішно працюєте комендантом навчального корпусу.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена численними нагородами спортивних товариств.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановний Олександрє Володимировичу, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, людського тепла, душевного спокою, доброти, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина в лузі,
У родиннім колі, серед вірних друзів.

Хай крокують поруч вірність і кохання,

Хай здійсняться мрії і усі бажання!
**Ректорат і профком ТНМУ
імені І.Я. Горбачевського**

23 квітня відзначила ювілейний день народження ветеран ТНМУ Єлизавета Богданівна УНОЛЬТ.

Вельмишановна
Єлизавето Богданівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли 30-літній трудовий шлях: спочатку препараторки кафедри нормальної фізіології та кафедри терапії №2, згодом, здобувши економічну освіту, – економістки планового відділу, бухгалтерки, економістки науковдослідного сектора, старшої інспекторки відділу кадрів, упродовж 13 років очолювали відділ кадрів, а останні чотири роки в зв'язку з виробничою необхідністю керували навчальним відділом університету.

Після припинення діяльності в університеті Ви продовжуєте реалізовувати свій великий досвід роботи з кадрами в приватних структурах.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків, зокрема, як члена ректорату та комісії із соціального страхування університету.

Особливо цінуємо Ваш організаторський талант, вміння працювати з людьми.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, жіноча чарівність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

24 квітня виповнилося 70 років ветеранові ТНМУ, майстру спорту СРСР Володимирові Дмитровичу ГУСЕВУ.

Вельмишановний
Володимире Дмитровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям!
Після служби в армії та закінчення Івано-Франківського технікуму фізкультури, п'яти років роботи шкільним вчителем, здо-

буття вищої освіти на факультеті фізвиховання Тернопільського педагогічного інституту у стінах Тернопільського державного медичного університету Ви успішно пройшли 40-літній трудовий шлях: спочатку лаборанта, старшого лаборанта, згодом – асистента, старшого викладача кафедри фізичного виховання, ЛФК і ЛК, кафедри медичної реабілітації та спортивної медицини.

Після припинення науково-педагогічної діяльності останні п'ять років Ви продовжуєте працювати в адміністративно-господарській частині університету.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як науковця, висококваліфікованого педагога й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну

Бажаємо Вам, вельмишановна Єлизавето Богданівно, міцного здоров'я, невичерпної енергії та життєвого оптимізму, нових успіхів у Вашій благородній діяль-

ності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих та активних років радісного й щасливого життя.

Хай злагода буде, хай буде любов,
Хай тисячу раз повторяться знов
Хороші, святкові і пам'ятні дні,
Хай сонце всміхається Вам у житті!

**Ректорат і профком ТНМУ
імені І.Я. Горбачевського**

працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, голови обласної федерації баскетболу, члена обласної колегії суддів з баскетболу, голови обласної асоціації баскетбольних суддів, члена Асоціації баскетбольних суддів України, члена президії суддівського комітету Федерації баскетболу України, судді національної категорії, багаторазового судді всеукраїнських і всесоюзних змагань з баскетболу.

Особливо цінуємо Вашу спортивну та тренерську майстерність як майстра спорту СРСР з баскетболу, керівника спортивних секцій з баскетболу та шахів. Саме під Вашим керівництвом команди інституту ставали багаторазовими чемпіонами й призерами спартакіад і першості з баскетболу серед медичних навчальних закладів України, а також міських та обласних змагань.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена медаллю «Ветеран праці», грамотами МОЗ України й спортивних товариств, подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Володимире Дмитровичу, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, доброти, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток
Сипляться, немов вишневий цвіт,
Хай малює доля з буднів свято
І дарує Вам багато літ!

**Ректорат і профком ТНМУ
імені І.Я. Горбачевського**

ВИНАХІДНИЦТВО

ДОЦЕНТ АНДРІЙ ПАВЛИШИН: «РАДІЮ, КОЛИ ЗАДУМ ПЕРЕРОСТАЄ В РУШІЙНУ СИЛУ»

Усе починається з народження ідеї, бажання її дослідити, продумати, реалізувати, після чого – виготовити офіційний документ про народження – патент. Винахідницька діяльність є однією з важливих рушіїв зростання університету, вона сприяє підвищенню рівня продуктивності завдяки збільшенню показників конкурентоспроможності навчального закладу.

Викладачі, дослідники Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського вже понад сім років успішно реалізують винахідницьку діяльність та досягають добрих результатів серед інших закладів освіти. За підсумками Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» ТНМУ посів перше місце серед вишів України щодо винахідницької активності в 2020 році. Витрачений час і зусилля науковців дали такий бажаний та довгоочікуваний результат для університету. Старанна щоденна праця й налагоджена робота щодо підготовки патентно-ліцензійної документації із захисту інтелектуальної власності та авторських прав Андрія Павлишина, кандидата медичних наук, доцента кафедри загальної хірургії, керівника патентно-інформаційного відділу, забезпечила нашому навчальному закладу 229 зареєстрованих патентів за минулий рік.

Як вдалося досягнути таких результатів, які труднощі доводиться долати на шляху, чи беруть участь студенти в дослідженнях – на ці та інші запитання відповів Андрій Володимирович під час нашої розмови.

– Що таке патент на винахід?

– Патент на винахід – це охоронний документ, що надає своєму власникові право вирішувати, яким чином винаходом можуть користуватися інші особи, та чи можуть взагалі.

– Скільки часу потрібно для отримання патенту?

– Як показує практика, процедура отримання патенту на винахід в Україні займає до двох років.

– Який термін дії патенту на винахід?

– Здебільшого патент діє протягом 20 років з часу його видачі.

– Які права надає власнику патент на винахід?

– Власник патенту має право вирішувати, хто може або не може використовувати запатентований винахід у період, коли винахід користується охороною. Іншими словами, патентна охорона означає, що винахід не може виготовлятися, використовуватися, поширюватися, ввозитися або продаватися іншими особами в комерційних масштабах без дозволу власника патенту.

– Скільки патентів зареєстровано за останній рік та чи зросла їхня кількість порівняно з минулими роками?

– 2020 року, незважаючи на всі труднощі, пов'язані з карантинними обмеженнями, ми подали 323 заявки на винаходи та корисні моделі. Скажімо, 2015 року було подано 65 заявок до державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності».

Наукова діяльність учених нашого вишу постійно зростає, мені приємно, що з 2015 року я вношу свою частку в цей інтелектуальний процес.

– Після отримання патенту його дія розповсюджується на всі країни?

– На жаль, ні. Патентна охорона розповсюджується лише на ту країну, в якій він виданий, тож для повного захисту науковцям потрібно отримувати патент у кожній країні окремо.

– Розкажіть трішки про себе, відколи Ви працюєте в патентно-інформаційному відділі?

– Я лікар-хірург, закінчив наш університет 2001 року, тоді це ще була медична академія. Працював лікарем-інтерном на базі Тернопільської комунальної міської лікарні №2 та Чортківської центральної комунальної районної лікарні. Викладав хірургічні дисципліни в медичному коледжі Тернополя. 2013 року захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, вчене звання доцента мені присвоєно позаторік. У 2008 та 2015 роках визнаний кращим винахідником Тернопільської області, здобув почесне звання «Заслужений винахідник України» та є лавреатом премії імені Івана Пулюя.

Патентно-інформаційний відділ у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Горбачевського було створено відповідно до наказу ректора від 17 квітня 2013 р. № 339. 2015 року мене було призначено його керівником, і вже майже вісім років ми посилено працюємо у цій галузі.

– Яке основне завдання патентно-інформаційного відділу?

– Найважливішими завданнями для нас є налагодження системної роботи щодо підготовки патентно-ліцензійної документації із захисту інтелектуальної власності та авторських прав, реєстрація та подання планової звітності щодо виконання науково-дослідних робіт в університеті, організація й проведення роботи зі створення, поповнення та використання патентного фонду навчального закладу.

Усі працівники відділу беруть активну участь у наданні допомоги науковцям університету щодо перевірки патентної чистоти інноваційних розробок, створених в університеті, здійснюють

організацію інформаційного забезпечення науково-дослідних робіт науковців навчального закладу. Ми готуємо матеріали для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і магістрів про найважливіші вітчизняні та закордонні досягнення у сфері науки, медицини та техніки.

Неодноразово ТНМУ імені Івана Горбачевського ставав одним з найкращих вищих навчальних закладів України у сфері наукової діяльності.

– Це важкий та важливий процес, як вдається долати всі труднощі?

– Знаєте, ми працюємо з дуже відданими та відповідальними дослідниками, які живуть наукою, які є генераторами ідей. Так, звичайно, інколи потрібно щось підказати, проговорити різні

Андрій ПАВЛИШИН, керівник патентно-інформаційного відділу ТНМУ, доцент кафедри загальної хірургії, кандидат медичних наук

можливості розв'язання проблеми, щоб віднайти та побачити правильне рішення, скерувати молодих вчених у правильному напрямку.

Проте нині займатися винахідницькою діяльністю стає досить нелегко, особливо, відповідно до нових змін у законодавстві. Торішнього липня підписано Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства» № 816-IX, який вже у серпні набрав чинності.

Закон розширює перелік об'єктів, на які не поширюється правова охорона, до якого тепер належать, зокрема: а) хірургічні чи терапевтичні способи лікування людини або тварини, способи діагностики організму людини або тварини; б) процеси клонування людини; в) процеси змінування через зародкову лінію генетичної ідентичності людей; г) використання людських ембріонів для промислових або комерційних цілей; г) людський організм на різних стадіях його формування та розвитку, а також просте виявлення одного з його елементів, зокрема послідовності або частини послідовності гена; д) процеси змінування генетичної ідентичності тварин, які можуть спричинити їх страждання

без будь-якої істотної медичної користі для людей або тварин, а також тварин, виведених внаслідок такого процесу.

Таким чином, надалі нам буде досить непросто конкурувати з іншими вищими навчальними закладами.

– Чи вдається Вам, зважаючи на обсяг роботи, патентувати власні винаходи?

– У мене в розпорядженні аж 24 години на добу, стараюся їх використати продуктивно (сміється Андрій Володимирович). Також радію, бо маю підтримку від своєї сім'ї.

Я є автором понад 600 патентів, написав більше 110 друкованих праць у вітчизняних і закордонних фахових виданнях. Маю 50 актів впровадження своїх винаходів у лікувально-профілактичних закладах Києва, Харкова, Львова, Рівного та Тернополя, мої розробки широко застосовують при виконанні науково-дослідних і дисертаційних робіт. Пишаюся, що працюю на базі Тернопільського національного медичного університету, кращих умов для винахідників інновацій та науковців немає – це факт, а підтвердженням цього є наші результати та перше місце ТНМУ серед вишів України щодо винахідницької активності в 2020 році.

– Хто вас навчав і надихав на такі досягнення?

– Уперше ознайомив і вчив мене цієї непростой та водночас дуже цікавої справи – винахідник Валерій Васильович Коптюх, це було в 2004-2005 роках. Дуже вразив мене, ще студента, Олексій Миколайович Єдинак. Пригадую, як ми завжди підходили до його кабінету та бачили стіну, яка була цілковито заповнена авторськими свідоцтвами. Запам'яталися мені багатогранні наукові підходи Олексія Спиридоновича Луцка. Завжди виділяв для себе доскіпливі думки Василя Васильовича Дем'яненка, справжнього ентузіаста своєї справи, який був керівником патентно-інформаційного відділу до мене.

– Студенти проявляють зацікавленість до наукової, винахідницької діяльності?

– Ми радо співпрацюємо та підтримуємо всіх, хто має бажання проявляти себе у дослідницькій роботі, для нашого університету це буде великою приємністю, коли молодих винахідників ставатиме більше. На базі ТНМУ, де, вважаю, є найкращі умови для роботи наукових новаторів. Ми відкриті до роботи в онлайн-режимі, також можливі зустрічі живо, звичайно, з дотриманням усіх карантинних вимог, наші контакти є на сайті. Все, що потрібно від студентів, аспірантів, молодих науковців, – це прагнення та готовність до праці.

Будь-яка науково-дослідна робота в основі має інновацію, саме тому винахідницька діяльність дуже важлива.

Соломія ГНАТИШИН

СТРУНИ ДУШІ

ПРОСВІТЛІННЯ

Я силу чув,
Вона була
У слові.
У кам'яному
Потиску руки.
Вона кипіла
В полум'ї любові.
У ніжності,
Що просто з висоти
Спадала хвилями
Тепла,
Пташиним співом,
Ласкою Бога,
Що для нас воскрес,
Щоб показати
Людяність небес.
Щоб показати
Людям
Суть небесну
І велич Богородиці –
Небесну і земну –
Її заступництво
І доброти красу.
Ця сила струменить
Із серця твого й мого.
Во ім'я і Отця
І Сина,
І Духа Святого.

**Анатолій ВИХРУЦЬ,
професор ТНМУ**

Вічна пам'ять

27.11.1960–11.04.2021
Ректорат, профком, працівники і студенти ТНМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті доцентки кафедри іноземних мов, кандидатки педагогічних наук
Марії Олександрівни КУЧМИ
та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійної.

Відповіді на сканворд, вміщений у № 7, 2021 р.

1. Ле. 2. Вишневецький. 3. Курінь. 4. Йод. 5. Лад. 6. Релігн. 7. Ода. 8. «Гайдамаки». 9. Ірод. 10. Ян. 11. Аз. 12. Золото. 13. Хорив. 14. Нестор. 15. Стрибог. 16. Осавул. 17. Боян. 18. Гармаш. 19. Осло. 20. Мо. 21. Хорда. 22. Віяло. 23. Ом. 24. Грім. 25. Іа. 26. Стан. 27. «Орлі». 28. Нут. 29. Слуга. 30. Ля. 31. Раб. 32. Гол. 33. Тріск. 34. Ігор. 35. Яга. 36. Мати. 37. Аганіт. 38. Дреговичі. 39. Вага. 40. Рак. 41. Гра. 42. Шана. 43. Наливайко. 44. Арена. 45. Абетка. 46. Брід. 47. Ре. 48. Ксі. 49. Козак. 50. Лет. 51. Чай. 52. Акт. 53. Орач. 54. Мадам. 55. Скаут. 56. Путо. 57. Вклад. 58. Чизель. 59. Ідол. 60. Мамай. 61. Час. 62. Суп. 63. «Чайка». 64. Астенія. 65. Як. 66. Оса. 67. «Ту». 68. Мушкет. 69. Ра. 70. Зерно. 71. Печ. 72. Ура. 73. Аршин. 74. Мазепа. 75. Ай. 76. Ар. 77. Еней. 78. Холлоп. 79. Кіш. 80. Річ. 81. Гуно. 82. Ірис. 83. Ему. 84. Погоня. 85. Го. 86. Мур. 87. Агава. 88. ОМО. 89. Мул. 90. Булава. 91. Пара. 92. Во. 93. Руно. 94. Ро. 95. Еритема. 96. Тин. 97. АМО. 98. Короп.